Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 67 (8807). • 29 март, 1986 йил • ШАНБА • Баҳоси 3 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети «Мамлакат агросаноат комплексида хўжалик юритишнинг иқтисодий механизмини янада такомиллаштириш тўғрисида» қарор қабул қилдилар.

Қарорда қайд этиб ўтилганидек, мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш юзасидан КПСС XXVII съезди ўртага қўйган вазифаларни амалга ошириш агросаноат комплекси корхоналари ва ташкилотларининг фаолиятини яхшилашда қатъий силжишлар қилинишини, халқ хўжалигининг мана шу ғоят муҳим секторида бутун иқтисодий механизм такомиллаштирилишини, колхоз ва совхозлар мустақиллиги кенгайтирилишини ҳамда фаолият натижалари учун уларнинг масъулияти оширилишини талаб қилди.

Агросаноат комплексидаги мавжуд катта ишлаб чиқариш потенциали, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май ва 1985 йил апрель Пленумларидан кейин уни ривожлантиришда намоён бўлган ижобий силжишлар, бошқарувнинг қайта қурилганлиги ишлаб чиқаришни ўстириш суръатларини жадаллаштириш, маҳсулот сифатини ошириш ҳамда аҳолининг озиқ-овқат

(Давоми 2-бетда).

ХОТИРА КУНИ

СОВЕТ кишилари турмушига социалистик жамиятимизга хос, файзли ва тўкин замонамизга мос янгича маросим, урф-одат ва расм-русмлар тобора кенгроқ сингиб бормоқда. Улар ижтимоий ҳаётимиз талабларидан келиб чиқиб, кишилар ўртасидаги муносабатларга ўзгача мазмун, ўзгача руҳ бағишламоқда. Ана шундай анъаналардан бири — моҳият эътибори билан янгича бўлган Хотира кунидир. Бу умумхалқ анъанаси республикамизнинг жуда кўп меҳнаткашлари изҳор этган фикр-мулоҳаза ва таклифларга мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан жорий қилинди. Уни ҳар йили баҳорда — март ойининг охирги якшанбасида нишонлаш белгилаб қўйилди. Эртага, 30 мартда Ўзбекистоннинг ҳамма шаҳар ва қишлоқларида ана шу Хотира куни биринчи марта ўтади.

«Социализм — юксак ахлоқ жамиятидир. Инсон ҳалол, номусли, ўзига талабчан бўлмасдан туриб, ғоявий юксак бўлиши мумкин эмас. Янги жамият идеаллари, принциплари ва қадриятлари қанчалик зўр ғайрат билан қарор топтириб борилса, тарбиямиз шунчалик самарали бўлади». КПСС XXVII съездига партия Марказий Комитети номидан М. С. Горбачев қилган Сиёсий докладдаги бу сўзлар Хотира кунидан кўзланаётган мақсадни ҳам белгилаб беради.

Хотира кунида халқимиз республикада Совет ҳокимиятини ўрнатиш учун курашиб, дастлабки беш йилликлар даврида қаҳрамонона меҳнат намуналарини кўрсатган, жанг майдонларида Ватанимиз озодлиги ва мустақиллигини ҳимоя қилиб, орамиздан бевақт кетган юртдошларимизга самимий ҳурмат ва миннатдорчиликни ифодалайди. Бу халқимизнинг ўтмиш авлодининг жанговар ва меҳнат жасоратларини ҳамиша юксак қадрлашини намойиш этади, ота-боболаримиз хотирасига ҳурматимизни мустаҳкамлайди. Бу умумхалқ ва давлат аҳамиятига эга бўлган оммавий тадбир ҳозирги авлодни меҳнатсевар ва ватанпарвар қилиб тарбиялашда муҳим роль ўйнаши билан бирга турли диний маросимлар, ҳеч кераксиз урф-одатларни турмушимиздан қисиб чиқаришда ҳам таъсирчан ёрдам беради.

Хотира кунида турли миллатларнинг вакиллари ўзларининг вафот этган ота-оналари, қариндош-уруғлари, ёр-дўстлари дафн қилинган қабристонларга борадилар, биродарлик мозорлари, ёдгорлик мемориалларини реставрация қилиш, ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштиришда қатнашадилар, оммавий ҳашарлар уюштирилади.

Хотира кунини мақсадга мувофиқ равишда ўтказиш учун жойларда жиддий тайёргарлик кўрилди. Областимизнинг барча шаҳар ва районларида партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, маҳаллий Советлар ва жамоат ташкилотларининг бевосита раҳбарлигида бу янги гражданлик маросимининг ўзига хос тадбирлари ишлаб чиқилди. Шаҳар, район, қишлоқ, посёлка Советлари ижроия комитетларида тузилган штаблар ҳозир бу ишларни марказлаштириб турибдилар.

Меҳнат коллективларида, ўқув юртлари, турар-жойларда Хотира куни олдидан бахтимиз учун курашган ўлмас сиймоларнинг ибратли ҳаёт йўллари ҳақида лекция ва суҳбатлар, учрашувлар бўлмоқда. Бунда уруш ва меҳнат қаҳрамонлари, шонли ветеранлар ўтмиш ва бугунги кун ҳақида ёшларга мароқли ҳикоялар қилиб бермоқдалар.

Хотира кунининг асосий тадбирларини ёдгорлик мемориаллари, қабристонларда ўтказиш мўлжалланмоқда. Шунинг учун бу зиёратгоҳларни обод қилиш, уларда кимлар дафн этилганини белгилаб чиқиш ишлари олиб борилмоқда. Қабристонлардаги қабрларнинг ҳаммасига белгили рақамлар қўйилиши, марҳумларнинг исм-фамилиялари битилган тахтачалар билан таъминлашга киришилмоқда.

Бундай ишларни амалга ошириш кўпгина тарихий воқеаларни аниқлаб суриштириш, янги-янги маълумотлар тўплаш билан боғлиқдир. Шунинг учун ҳам ҳар бир қабристонда партия, совет, комсомол активлари, уруш ва меҳнат ветеранлари, коммунал хизмат кўрсатувчи ташкилотларнинг вакилларидан иборат кенгашлар тузиш тавсия этилган. Бу кенгашлар шаҳар, район, қишлоқ, посёлка Советлари ижроия комитетларининг раислари ёки корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари бошчилигида иш олиб борадилар. Улар ёдгорлик ва қабристон атрофларини тартибга келтириш, ихота деворлари билан ўраш, асфальтлаш, электр чироқлари билан ёритиш, гул ва дарахтлар ўтқазиш, обод қилиш ишларига кўмаклашишлари керак.

Хотира куни қабристонларда кенг жамоатчилик иштирокида оммавий митинглар ўтказилади. Бунинг учун эса махсус жой — майдонча тайёрлаш лозим бўлади. Маданият, маориф, комсомол ходимлари ҳам бу кунги тадбирларнинг таъсирчан, мазмунли, эсда қоларли қилиб уюштирилишидан четда турмасликлари керак. Ўлка музейлари, жанговар ва меҳнат шуҳрати хоналари янги экспонатлар, ҳужжатлар, марҳумларнинг шахсий буюмлари ва мукофотлари билан бойитилишига ёшлар катта ҳисса қўшишлари мумкин. Қабристонларни ободонлаштиришга шахсий жамғармалар, шанбаликлар, концерт ва томошалардан тушган маблағларнинг маълум қисмини ажратиш мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Албатта, Хотира куни фақат ўтганларни ёдга олишдан иборат дейиш хато бўлур эди. Бу кундан эскирган, зарарли, диний қобиққа ўралган урф-одатлар ўрнига социалистик анъаналаримизни қарор топтириш воситаси сифатида самарали фойдаланиш керак. Меҳнат коллективларида Хотира вахталари ўтказиш, шу кунларда юксак меҳнат унумдорлигига эришиш, Ватан бахти ва озодлиги йўлида ҳалок бўлганларни ишчилар коллективларига фахрий аъзо қилиб олаётган ташаббускорларнинг ҳаракати ҳар қанча қўллаб-қувватлашга арзийди. Хотира боғлари, хиёбонлари яратиш ҳам халқимизнинг ўтганларга нисбатан чексиз меҳр-оқибатини кўрсатади.

Шу куни кенг меҳнаткашлар оммаси иштирокида сиёсий-тарбиявий ишларни ҳар томонлама жонлантириб юбориш мумкин. Ҳаётининг мазмунини халққа хизмат қилишда деб билган шонли авлод вакиллари ҳақида ҳикоя қилувчи кинофильмлар намойиш этиш, музейларга экскурсия уюштириш, қаҳрамонлар хотира-совринии учун спорт мусобақалари ташкил этиш мумкин.

Республика комсомоли ўтказаётган оммавий мудофаа ишлари ҳафталиги ҳам диққатга сазовордир. Ана шу ҳафталик давомида комсомол-ёшларнинг революцион, жанговар ва меҳнат шон-шуҳрати жойлари бўйлаб юриши Бутуниттифоқ штабларининг йиғилишлари бўлмоқда. Ёшлар ҳафталик программасига мувофиқ мемориал комплекслар, ёдгорликлар олдида шанбаликлар ташкил этишмоқда. Тарих ва маданий ёдгорликларни сақлаш жамияти ҳузуридаги «Прометей» клуби, мактаблардаги қизил изтопарлар клуби ва бошқаларнинг Хотира куни арафасидаги изланишлари диққатга лойиқдир. Улар Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган ҳамюртларимизнинг қаҳрамонликларини ўрганиш, қабрларини аниқлаш борасида кўпгина хайрли ишлар қилмоқдалар.

Инсон номи мағрур жаранглайди, деган эди пролетар ёзувчиси Максим Горький. Ҳаётини эл-юрт хизматига бахшида этган, эзгу ишлар билан нурли из қолдирган кишиларнинг номи ҳам, хотираси ҳам мангу яшайди! Чинакам халқпарвар, инсонпарвар замонамиз бундай зотларни боши узра кўтариб, уларнинг ёрқин хотирасини авлодлардан авлодларга узатаверади.

Зотан, КПССнинг XXVII съезди ҳам «Муайян авлодга хос яхши анъанани қўллаб-қувватлаш, ёшларни кекса авлодлар тажрибаси асосида тарбиялаш зарур»лигини яна бир бор таъкидлади.

Хотира куни меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасида съезд олдимизга қўйган улуғвор вазифаларни бажаришга бевосита хизмат қилсин. У халқимизнинг энг оммавий, энг зарур ва фойдали анъанаси сифатида, бутунлай янгича замонавий маросим сифатида турмушимизга чуқур сингиб бориши муқаррар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси 27 март куни бўлиб ўтган мажлисида бир қанча министрликлар ва идораларнинг бирлашмалари, корхоналари ҳамда ташкилотларини улгуржи савдо тартибида моддий-техника таъминотига ўтказиш тўғрисидаги масалани муҳокама қилди. Шу муносабат билан белгиланган тадбирлар партия XXVII съездининг янги хўжалик механизми ва фан-техника тараққиётини жадаллаштириш талабларига мувофиқ, моддий-техника таъминотини қайта қуриш тўғрисидаги қарорларини ижро этиш юзасидан 1987 йилдан бошлаб амалга оширилади. Бу эса таъминотнинг оперативлиги ва барқарорлигини ошириш, моддий ресурслардан яна ҳам самарали фойдаланишни таъминлаш, фондларни тақсимлаш тартибини соддалаштириш, шунингдек корхоналар ва министрликларни тегишли буюртмалар тузиш борасидаги жуда катта ишлардан ҳоли қилиш имконини беради.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг болаликдан инвалид бўлиб қолган кишиларнинг турмуш шароитларини янада яхшилаш тўғрисидаги қарори қабул қилинди. Қарорда шу категориядаги инвалидлар нафақаларининг миқдорини ошириш, уларни дори-дармон билан таъминлашда имтиёзлар белгилаш, инвалидларнинг бир қисмига шаҳар пассажир транспортида бепул қатнаш ҳуқуқини бериш, кузги-қишки даврда темир йўл, ҳаво, сув транспорти ва шаҳарлараро автомобиль транспортларида қатнаш ҳақига скидка жорий этиш кўзда тутилади. Болаликдан инвалид бўлиб қолган кишиларнинг умумий таълим ва профессионал тайёргарлигини, уларга медицина хизмати кўрсатишни ва уй-жой шароитларини анча яхшилаш кўзда тутилган.

Сиёсий бюро меҳнаткашларнинг КПСС XXVII съезди номига келган кўпдан-кўп таклифларини инобатга олиб, меҳнатсиз топиладиган даромадларга қарши курашни кучайтириш вазифалари ҳақидаги масалани муҳокама қилди. Шу мақсадда ҳуқуқий чоралар ҳамда бошқа чора-тадбирларни амалга ошириш мўлжалланмоқда. Ана шу чора-тадбирлардан кузатилган мақсад қонунга хилоф ишлар қилиш, ўғирлик, порахўрлик, чайқовчилик қилиш, давлатга қарашли транспорт воситаларидан, машина ва механизмлардан ғаразли мақсадларда ўзбошимчалик билан фойдаланиш йўли билан меҳнатсиз даромад топишни таг-томири билан тугатишдан иборатдир. Марказлардаги ва жойлардаги партия, давлат ва жамоат органларига меҳнат қилмай даромад олаётган шахсларга қарши курашни кучайтириш, бу курашни актив ва мурасасиз олиб бориш, меҳнатга қараб ҳақ тўлашдан иборат социалистик принципга қатъий риоя этилишига, давлат ва гражданларнинг ҳисобига ғайриқонуний равишда бойишнинг барча йўллари ва тирқишлари мустаҳкам ёпиб қўйилишига эришиш топширилди.

Айни вақтда кустар-ҳунармандчилик касблари, қишлоқ хўжалиги, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш соҳасида ва гражданларнинг фақат шахсий меҳнатига асосланган бошқа соҳаларда Конституцияда кўзда тутилган якка тартибдаги меҳнат фаолиятини яна ҳам аниқ-пухта тартибга солувчи ҳуқуқ актларини ишлаб чиқиш кўзда тутилмоқда.

Сиёсий бюро чорвачилик учун оқсилли озуқа етиштириш юзасидан илгари қабул қилинган қарорлар қандай бажарилаётганлигини контрол тариқасида кўриб чиқди. Бир қанча министрликлар ва идоралар, шунингдек баъзи республикалар, ўлкалар ва областларнинг совет ҳамда хўжалик органлари белгиланган топшириқлар бажарилишини таъминлаш борасида тегишли ташкилотчилик ишларини йўлга қўймаганликлари қайд этиб ўтилди. Сиёсий бюро КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети қабул қилган қарорлар сўзсиз бажарилиши учун тегишли министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари шахсан жавобгар эканликлари тўғрисида уларни огоҳлантирди. Иттифоқдош республика Компартияларининг Марказий Комитетларига, ўлка ва область партия комитетларига озуқа оқсили етиштириш билан боғлиқ масалаларнинг бутун комплексини кўриб чиқиш ҳамда ем-хашакни кўпайтириш ва унинг сифатини ошириш соҳасидаги ишларнинг тубдан яхшиланишини таъминлаш таклиф этилди.

Сиёсий бюро мамлакатда табиий муҳитни булғанишдан муҳофаза этиш борасида ўтказилаётган ишлар ҳақида СССР Гидрометеорология ва табиий муҳитни контрол қилиш давлат комитетининг ахборотини кўриб чиқди. Тегишли идораларнинг раҳбарларига, шунингдек маҳаллий партия ва давлат органларига Сиёсий бюронинг кўрсатмалари асосида табиатни муҳофаза қилишни янада кучайтириш ва шу соҳада қонун талабларига қатъий риоя этиш юзасидан тадбирлар комплексини амалга ошириш топширилди.

Сиёсий бюро ўртоқ Э. А. Шеварднадзенинг Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар ташқи ишлар министрлари комитетининг 19—20 март кунлари Варшавада бўлиб ўтган навбатдаги мажлиси ҳамда Польша Халқ Республикасига дўстона визити якунлари тўғрисидаги ахборотини тинглаб, маъқуллади. Иттифоқчи мамлакатларнинг ҳамкорлиги мустаҳкамланиб бораётганлигидан, улар ўртасидаги бaҳамжиҳат ҳаракатнинг форма ва методлари такомиллашаётганлигидан, уруш хавфига қарши, турли ижтимоий тузумдаги давлатлар ўртасида ҳамкорликни ривожлантириш йўлидаги курашда уларнинг активлиги кучайиб бораётганлигидан мамнуният изҳор қилинди.

Ўртоқ П. Н. Демичевнинг Ҳиндистон Коммунистик партияси XIII съезди ишида КПСС делегациясининг иштироки тўғрисидаги, шунингдек делегациянинг бош министр Р. Ганди ва Ҳиндистоннинг бошқа раҳбарлари билан учрашувлари ҳақидаги ахбороти кўриб чиқилди. Ҳиндистон Компартияси билан ҳамкорликни янада ривожлантириш, совет халқи билан ҳинд халқини боғлаб турган дўстлик алоқаларини ҳар томонлама мустаҳкамлаш иштиёқи таъкидлаб ўтилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида Коммунистик партия ва Совет давлатининг ташқи сиёсатини амалга оширишга доир бошқа бир қанча масалалар муҳокама қилинди. Бу сиёсат тинчлик ва социализм кучларининг позицияларини мустаҳкамлашга, қуролланиш пойгасини бартараф этишга ва халқаро муносабатларни соғломлаштиришга қаратилгандир.

ВИЗИТ ТУГАДИ

27 март куни Кремлда КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев билан Жазоир Халқ Демократик Республикасининг президенти, миллий озодлик фронти партиясининг Бош секретари Ш. Бинжадид ўртасидаги музокаралар давом эттирилди.

Музокараларда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР мудофаа министри С. Л. Соколов, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. Ф. Добринин ва бошқалар, шунингдек ЖХДР раҳбарига ҳамроҳ бўлиб келган жазоирлик расмий кишилар қатнашдилар.

Амалий, дўстона муҳитда ўтган музокаралар вақтида томонлар Совет—Жазоир икки томонлама муносабатлари масалаларига алоҳида эътибор бердилар. Шу муносабатларнинг муваффақиятли ривожланиб бораётганлигидан мамнуният изҳор этилди ҳамда Совет—Жазоир дўстона алоқаларини янада мустаҳкамлаш муддаоси тасдиқланди.

Икки томонлама ҳамкорлик борасида шу ҳамкорликни турли соҳаларда бундан буён ҳам кенгайтириш имконини берадиган салмоқли ижобий тажриба орттирилганини томонлар таъкидлаб ўтишди. Томонларнинг бу ҳамкорлик формалари ва методларини янада такомиллаштиришга интилавериш нияти борлиги тасдиқланди.

Бир қанча актуал халқаро проблемалар хусусида фикрлашувлар ҳам давом эттирилди.

* * *

Шу куни Кремлда Совет-Жазоир ҳужжатлари имзоланди.

М. С. Горбачев ва Ш. Бинжадид СССР ва ЖХДР ўртасида иқтисодий, савдо ва илмий-техникавий ҳамкорликнинг узоқ муддатли программасини имзоладилар. Маслаҳатлашувлар тўғрисидаги Совет—Жазоир протоколини Э. Шеварднадзе ва А. Т. Иброҳими имзоладилар.

СССР ҳукумати билан ЖХДР ҳукумати ўртасида иқтисодий ва техникавий ҳамкорлик тўғрисида битим ҳам имзоланди.

Ҳужжатларни имзолаш вақтида Г. А. Алиев, В. И. Воротников, А. А. Громико, Н. И. Рижков, В. М. Чебриков, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, С. Л. Соколов, Н. В. Тализин, А. П. Бирюкова, А. Ф. Добринин, В. А. Медведев, Г. П. Разумовский, А Н. Яковлев ўртоқлар, шунингдек Ш. Бинжадидга ҳамроҳ бўлган жазоирлик расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

* * *

ЖХДР президенти, миллий озодлик фронти партиясининг Бош секретари Ш. Бинжадид рафиқаси билан 28 март куни Москвадан жўнаб кетди. У КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан расмий дўстлик визити билан мамлакатимизда меҳмон бўлиб турди.

Жўнаб кетиш олдидан Катта Кремль саройининг Георгий залида кузатиб қўйиш маросими бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев ва унинг рафиқаси Жазоир раҳбари ва унинг рафиқаси билан хайрлашдилар.

Кузатиб қўйиш маросимида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. А. Громико рафиқаси билан, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе рафиқаси билан, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР мудофаа министри С. Л. Соколов, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. Ф. Добринин иштирок этдилар.

Мотоциклчилар фахрий эскорти ҳамроҳлигидаги автомашиналар кортежи Кремлдан аэродром томон йўл олди.

* * *

Аэродромда самолёт зинапояси олдида Ш. Бинжадид ва унинг рафиқасини А. А. Громико рафиқаси билан, Э. А. Шеварднадзе рафиқаси билан, С. Л. Соколов, Н. В. Тализин, А. Ф. Добринин ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ТАСС).

ЧИГИТ ЭКИШГА ТАЙЁРГАРЛИК КУНДАЛИГИ

ТАВСИЯЛАРГА АМАЛ ҚИЛИБ

ФУРСАТНИ БОЙ БЕРМАЙЛИК

БИЗ МЎЛ, эртаги ва сифатли ҳосил учун курашни куздан, яъни ерларни шудгорлашдан бошлаганмиз. Экин майдонларига картограммага асосан маҳаллий ва минерал ўғит солганмиз. Айни пайтда эса бутун диққат-эътибор кўкламги дала ишларини жадаллаштиришга қаратилган. Бу соҳада бизга область пахтакорлар Советининг тавсиялари муҳим қўлланма бўлиб хизмат қилмоқда. Биз тавсияларга ижодий ёндашмоқдамиз. Ундаги кўрсатмаларни ўзимизнинг шароитимизга мослаб, тажрибаларимиздан келиб чиққан ҳолда бажармоқдамиз.

Мен механизаторман. Кўп йиллик фаолиятим давомида ҳар хил усулда чигит экдим. Ҳар хил шароитда пахта тердим. Тажрибалар шуни кўрсатдики, машина теримининг сифати, салмоғи уруғликни қай даражада экишга кўп жиҳатдан боғлиқ экан. Шунинг учун далаларни экишга тайёрлашдан олдин ерни тайёрлашга алоҳида эътибор бериш керак. Қолиб кетган паст-баландликлар албатта, қайта текисланиши шарт. Шунда майдонларга уруғлик бир хил чуқурликда тушади, трактор бир текис ҳаракат қилади. Ишнинг унуми юқори бўлади.

Мен меҳнат қилаётган Эркин Ғуломов бошчилигидаги 7-бригадада ҳар йили ҳам чигит экиш икки, узоғи билан уч кунда тугалланади. Чигитнинг сифатли экилишини бригадирнинг ўзи назорат қилиб боради. Парвариш даврида ҳам, йиғим-терим даврида ҳам сифат учун курашамиз. Натижа ёмон бўлмаяпти. Йилдан-йилга ҳосилдорлик ошиб боряпти. 1985 йилда гектаридан 41 центнердан пахта йиғиштириб олдик. Бу ҳосилнинг 90 процентдан ортиғи машиналарда терилди. Менинг ўзим агрегатим бункеридан 237 тонна пахта тўкдим. 80 процент ҳосил биринчи сортга сотилди.

Юқорида айтганимдек, бу ютуқларнинг бош манбаи ўзимизга боғлиқдир. Биз бутун ҳаракатни, диққат-эътиборни белгиланган режаларнинг бажарилишига, бажарилганда ҳам вақтида бажарилишига қаратамиз. Бу иш фақат бизнинг бригадамизда эмас, колхозимизда ҳам яхши йўлга қўйилган. Деярли барча майдон экишга шай ҳолга келтирилди. Техника икки-уч бор синовдан ўтказилиб, тайёрлик чизиғига қўйилган.

Колхозимизда ерни экишга тайёрлаш, чигит экиш мавсумини уюшқоқлик билан ўтказиш юзасидан мусобақа шартлари ишлаб чиқилди. Унинг ҳар бир банди бригада бошлиқлари, механизаторлар билан келишилган ҳолда тузилган. Бригадамиз аъзолари бу беллашувда ғолиб чиқиш учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Мақсадимиз съездлар йилида 58 гектар майдоннинг ҳар гектаридан олинадиган ҳосилни 42 центнерга етказишдир. Бунинг учун барча имкониятлар бор.

С. УСЕИНОВ,
Бўка районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхози механизатори.

КОМСОМОЛЛАР ҒОЛИБ

БРИГАДА бошлиғи Абдуваҳоб Ахтанов тушдан кейин механизатор Бакир Алимов бороналашга тушган картага борди. У ернинг текислигини, ишнинг сифатини синчиклаб кўздан кечирди. Ишдан кўнгли тўлиб навбатдаги картага ўтди. Бу майдон бригадага қарашли сўнгги карта. «Бугун бу ерни ҳам ишловдан чиқариб қўйсак, марра бизники. Сўнгра бутун ҳаракатни чигит экишга қаратамиз» хаёлидан ўтказди бригада етакчиси.

Оққўрғон районидаги Охунбобоев номли колхознинг бу комсомол-ёшлар бригадаси ҳақиқатан ҳам мавсумга пухта ҳозирлик кўрмоқда. Улар баҳорги дала ишларини ўтказиш бўйича ташкил этилган бригадалараро мусобақада ҳам пешқадамликни қўлдан беришмаяпти. Барча тадбирлар аниқ ва сифатли бажарилмоқда.

— Бу йил биз пахтадан фақатгина мўл ҳосил олиш учун курашмаяпмиз, —деди бригада бошлиғи А. Ахтанов. — Мақсадимиз Ватанга сифатли «оқ олтин» етказиб беришдир .Чунки КПСС XXVII съездида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сифатини яхшилаш алоҳида таъкидланди. Съезддан кейин бригадамизда бўлиб ўтган йиғилишда маслаҳатлашиб, имкониятларимизни ҳисобга олиб 56 гектар майдоннинг ҳар гектаридан олинадиган ҳосилни 40 центнерга етказишга аҳд қилдик.

Қ. РАЖАБОВ.

19 АПРЕЛЬ — КОММУНИСТИК ШАНБАЛИК

Давр талабига ҳамоҳанг

Баъзан, олдингдан оққан сувнинг қадри йўқ қабилида иш тутамиз. Шу маънода Ўзбекистон Компартияси XXI съездида айтилган «Халқ бойлигини жамғаришимиз керак, аммо биз аксинча, кўп нарсани исроф қиляпмиз... Хўжаликни юритишдаги ноқудгарчилик, давлатнинг ҳар бир тийинини тежай олмаслик ҳар бир коммунистнинг, ҳар бир меҳнаткашнинг юрагини ачитиши керак. Биз бепарволикка, пассивликка ва бўшашувчанликка қарши шафқатсиз ва оммавий ҳужум эълон қилишимиз лозим» деган сўзлар мен учун айниқса қадрлидир.

Кўп йилдан буён комплекс бригадага бошчилик қиламан. Коллективимизда жами 300 дан зиёд киши ишлайди. Ҳозир биз Чилонзор массивидаги 80 квартирали турар-жой қурилишини ниҳоясига етказяпмиз.

Анъанавий шанбаликлар ҳар доим коллективимиз аъзоларининг кучига куч, ғайратига ғайрат қўшади. Бу галги шанбалик биз учун алоҳида қувончлидир: ҳозиргача бригадамиз аъзолари қарийб бир ярим-икки минг сўмлик қурилиш материалларини тежаб қолишди. Биз шанбаликда ана шу тежалган материаллар ҳисобига ишлаймиз.

Раҳим НИЕЗОВ,
2-уйсозлик комбинати 60-қурилиш бошқармаси комплекс бригадаси бошлиғи, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор.

Беш йиллик фондига 1100 сўм

МОСКВАЛИК илғор саноат корхоналари коллективларининг 19 апрелда Коммунистик шанбалик ўтказиш ташаббусини Тошкентдаги асбобсозлик заводи коллективи ҳам биринчилар қатори қўллаб-қувватлади. Корхонада шанбаликни ўтказиш бўйича махсус штаб тузилди. Штаб аъзолари аниқ план асосида агитация-тайёргарлик ишларини бошлаб юбордилар.

Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, меҳнат байрамида 860 киши қатнашади. Шундан 600 нафари бевосита ишлаб чиқаришда банд бўлади. Шу куни 28 минг сўмлик маҳсулот тайёрланади. Беш йиллик фондига 1 минг 100 сўм пул ўтказилади.

Шу куни 200 дан ортиқ киши ободонлаштириш ишлари билан шуғулланади, юзлаб туп турли мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтқазилади.

А. ҒУЛОМОВ.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

маҳсулотларига ва қайта ишлаш саноатининг хом ашёга бўлган талаб-эҳтиёжларини тўлароқ қондириш учун қулай шарт-шароитларни яратди.

Шу билан бирга хўжалик юритишнинг ҳозир амалда бўлган иқтисодий механизми, планлаштириш ҳамда рағбатлантиришнинг таркиб топган методлари ва практикаси колхозлар, совхозларни, агросаноат комплексидаги бошқа корхоналар ва ташкилотларни, маҳаллий совет ва хўжалик органларини мавжуд ишлаб чиқариш потенциалидан яна ҳам тўлиқроқ фойдаланишга, фан ютуқлари ва илғор тажрибани кенг жорий этишга, қишлоқ хўжалигини ва у билан боғлиқ тармоқларни барқарор ривожлантиришни таъминлашга, маҳсулотни етиштириш, сақлаш ва қайта ишлашнинг барча босқичларида унинг нобуд бўлишини камайтиришга, қишлоқни социал жиҳатдан қайта қуриш проблемаларини муваффақиятли ҳал этишга етарлича йўналтирмаяпти.

Планлаштириш норматив методидан, хўжалик ҳисобидан, меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг илғор формаларидан суст фойдаланилмоқда, айрим тармоқлар ва регионларни ривожлантиришда номутаносибликка йўл қўйилмоқда, кўпдан-кўп инструкциялар хўжалик фаолиятида мустақилликнинг, ташаббускорлик ва омилкорликнинг ривожлантирилишини чеклаб қўймоқда.

Партия XXVII съезди қарорларини бажариш юзасидан, меҳнат коллективларининг иқтисодий манфаатдорлигини ошириш, агросаноат комплекси барча бўғинларининг бир-бири билан боғланган аниқ-пухта ишлашини таъминлаш мақсадида КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети хўжалик юритишнинг иқтисодий механизмини такомиллаштириш юзасидан тадбирлар комплексини амалга ошириш, илғор нормативлар асосида планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги методларини кенг жорий этиш, хўжалик масалаларини ҳал этишда колхозлар, совхозларнинг, агросаноат комплексидаги бошқа корхоналар ва ташкилотларнинг ҳуқуқларини кенгайтириш, ишлаб чиқаришни интенсивлаш, фан-техника тараққиёти ютуқларидан кенг фойдаланиш, юксак пировард натижаларни таъминлаш учун меҳнат коллективларининг ҳамда бошқарув барча бўғинларининг манфаатдорлиги ва масъулиятини кучайтириш зарур, деб топдилар.

Республикалар, ўлкалар, областлар ва районларда маҳаллий ресурслардан ва колхозлар, совхозларнинг, гражданлар шахсий ёрдамчи хўжаликларининг, коллектив боғдорчиликнинг, корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларга қарашли ёрдамчи қишлоқ хўжалигининг имкониятларидан мумкин қадар кўпроқ фойдаланиш ҳисобига, шунингдек озиқ-овқат саноати ҳамда қайта ишлаш саноати бошқа тармоқларининг корхоналарида чиқитсиз технологияни кенг жорий этиш, озиқ-овқат маҳсулотлари сифатини ошириш ҳисобига аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни изчил яхшилаб боришга алоҳида эътибор жалб қилинди.

Қарорда ўн иккинчи беш йиллик учун дон харид қилиш барқарор йиллик планлари 1986 йил плани даражасида белгиланди.

Давлат ресурсларига дон тайёрлашни кўпайтиришни рағбатлантириш мақсадида 1986—1990 йилларда колхозлар, совхозларга ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарига ўн биринчи беш йилликдаги ўртача йиллик даражадан ортиқча сотилган дон учун харид нархларига 100 процент миқдорида устама ҳақ тўлансин, бунда дон сотиш давлат планлари бажарилиши шарт (шу даражадан ошиб кетган, аммо планни бажармаган хўжаликларга эса 50 процент миқдорида устама ҳақ тўланади). Қаттиқ бўғдой дони, маржўмак (гречиха), нўхот, тариқ, ловия, мош, нут ва ясмиқ харид нархларига белгиланган мазкур устама ҳақ умуман дон реализация қилиш даражаси оширилишидан қатъи назар тўланади.

Давлатга дон сотиш планларини ошириб бажарган хўжаликлар учун автомобиллар, тракторлар, қишлоқ хўжалик машиналарининг айрим турларини ҳамда харидоргир бўлган бошқа ресурсларни муқобил равишда сотиш жорий этилди. СССР Агросаноат давлат комитетига мазкур мақсадлар учун моддий ресурсларнинг махсус фондини тузиш топширилди.

Республикалар, ўлкалар, областлар, районлар ва хўжаликларга планда кўзда тутилгандан ташқари давлат ресурсларидан донли экинларнинг уруғлиги қоида тариқасида алмаштириб берилади ёки уни келгуси йил ҳосилидан албатта қайтариш шарти билан қарзга берилади.

Колхозлар, совхозларнинг ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарининнг кунгабоқар, соя ва қанд лавлаги етиштиришни кўпайтиришдан манфаатдорлигини ошириш учун уларга 1986 йил ҳосилидан бошлаб давлатга реализация қилинган:

«Первенец» навли (ва бошқа худди шундай навлардаги) ҳар бир центнер кунгабоқар учун 40 килограмм шрот (кунжара) ва 20 килограмм омихта ем;

бошқа навлардаги ҳар бир центнер кунгабоқар учун — 10 килограмм шрот (кунжара) ва 20 килограмм омихта ем, ўн биринчи беш йилликда эришилган ўртача даражадан ортиқча сотилган ҳар бир центнер учун эса — 30 килограмм шрот (кунжара) ва 20 килограмм омихта ем;

ҳар бир центнер соя учун — 30 килограмм шрот (кунжара) ва 50 килограмм омихта ем;

ҳар бир центнер қанд лавлаги учун 1,5 килограмм шинни, 1 килограмм омихта ем ва 60 килограмм турп, ўн биринчи беш йилликда эришилган ўртача даражадан ортиқча сотилган ҳар бир центнери учун эса—5 килограмм шинни, 2 килограмм омихта ем ва 80 килограмм турп сотиш кўзда тутилган.

Колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари давлатга ўн биринчи беш йилликда эришилган ўртача даражадан ортиқча кунгабоқар, қанд лавлаги пахта (тола), соя, зиғир ва каноп маҳсулотлари (сомон, похол, тола), картошка, чой барги, қулмоқ (хмель), хантал (горчица), эфир мойли экинлар (кўкнор уруғини ҳам қўшиб), чорва ва парранда, сут, жун, қоракўл ва кийик шохи сотганлик учун харид нархларда белгиланган 50 процент миқдоридаги устама ҳақ тўланишини 1987—1990 йилларгача узайтириш зарур, деб топилди. Хўраки узум, цитрус мевалар, пиёз, саримсоқ, йўнғичқа, беда, бошоқли ўтлар уруғлиги мазкур устама ҳақ тўланадиган маҳсулотлар рўйхатига киритилди.

Шу нарса кўзда тутилдики, 1987 йилдан бошлаб иттифоқдош ва автоном республикаларга, ўлкалар ҳамда областларга чорва ва парранда, сут, тухум, картошка, сабзавот, полиз маҳсулотлари, мева ва резавор мева, хўраки узум, цитрус мевалар ва қуруқ меваларни давлат йўли билан харид қилиш планлари маълум қилиб қўйилмай, балки тегишли маҳсулотларни умумиттифоқ ва республика фондларига етказиб бериш (ёки шу фондлардан дотациялар бериш) юзасидан беш йиллик йиллари бўйича қатъий планлар, шунингдек зотли мол етказиб бериш планлари белгилаб қўйилади. Белгиланган тартибда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари харид қилиш қатъий планлари районлар ва хўжаликларга етказилади.

Маҳаллий органларнинг озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришдан ва аҳолини шундай маҳсулотлар билан таъминлашни яхшилашдан манфаатдорлигини ошириш мақсадида умумиттифоқ ва республика фондларига маҳсулот етказиб бериш планлари бажарилганидан кейин гўшт, сут ва бошқа маҳсулот ресурсларини областларга бўлинмаган иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, автоном республикаларнинг Министрлар Советлари, ўлка ва область ижроия комитетлари тасарруфида батамом қолдириш мақсадга мувофиқ, деб топилди.

Зарур бўлиб қолган ҳолларда республикалар, ўлкалар, областлар ўртасида шартнома асосида озиқ-овқат маҳсулотларини ўзаро айирбошлашга, бунинг учун матлубот кооперацияси ташкилотларидан кенг фойдаланишга рухсат берилди. Шу нарса белгилаб қўйилдики, СССР Агросаноат давлат комитети системаси корхоналарида маҳаллий таъминот учун ишлаб чиқариладиган озиқ-овқат маҳсулотларининг турларини областларга бўлинмаган иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, автоном республикаларнинг Министрлар Советлари, ўлка ва область ижроия комитетлари белгилайдилар.

Иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советлари, ўлка, область ижроия комитетлари, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Агросаноат давлат комитетлари, ўлкалар ва областларнинг Агросаноат комитетлари зиммасига озиқ-овқат маҳсулотларининг ҳамма турлари ўз вақтида тўла ҳажмда умумиттифоқ ва республика фондларига етказиб берилиши учун бутун жавобгарлик юкланди. Мазкур фондларга етказиб берилмай қолган маҳсулотлар республикалар, ўлкалар ва областларнинг ресурсларидан келгуси квартал ёки йилда ундириб олинади.

Хўжаликлар гўшт ва сутдан хўжаликнинг ички эҳтиёжларида фойдаланганн чоғида белгиланган тартибга қатъий амал қилинсин.

Колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарининг планлари ижтимоий ишлаб чиқаришни, шунингдек улар территориясида яшовчи гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларини ривожлантиришни ҳисобга олиб, ишлаб чиқилиши зарур, деб топилди. СССР Марказий статистика бошқармасига ҳисобга олиш ва ҳисоботнинг формасига ижтимоий ишлаб чиқариш ва тегишли территориялардаги шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг ривожланишини акс эттирувчи зарур қўшимчаларни киритиш топширилди.

Планлаштириш қишлоқ хўжалик маҳсулотлари харид қилиш юзасидан белгиланган тартибда етказилган контрол рақамлар, капитал маблағлар, моддий ресурсларнинг асосий турларини етказиб бериш лимитлари негизида амалга оширилсин. Бу лимитлар ернинг иқтисодий баҳосини, асосий ишлаб чиқариш фондлари, меҳнат ресурслари ҳамда бошқа ресурслар билан таъминланганлигини ҳисобга олувчи нормативларга асосланиб, белгиланади.

Хўжаликларнинг планлари меҳнат коллективларининг йиғилишларида муҳокама қилинганидан сўнг ўзлари бўйсунувчи юқори органга тақдим этилади. Бунда давлатга сотиладиган қишлоқ хўжалик маҳсулотининг жами ҳажми шундан аввалги 5 йил мобайнида эришилган ўртача йиллик даражадан кам бўлмаслиги керак.

СССР Агросаноат давлат комитети билан СССР Госпланига тегишли нормативлар ишлаб чиқилишини таъминлаб, уларни 1987 йилдан бошлаб планлаштириш практикасига киритиш топширилди.

Қарорда шу нарса белгилаб қўйилдики, СССР Агросаноат давлат комитети, СССР Госплани, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари истиқбол ва йиллик планларни тузиш пайтида ихтисослаштирилган хом ашё зоналарини барпо этишни ҳамда қайта ишлаш саноати корхоналарини оқилона жойлаштиришни мўлжаллаб, шу асосда хом ашё ресурсларидан комплекс фойдаланишни, юқори сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари ва саноат моллари ишлаб чиқаришни, транспорт харажатларини ва бошқа чиқимларни қисқартиришни таъминловчи интеграциялашган агросаноат бирлашмалари, комбинатлари ва корхоналари барпо этишни кўзда тутишлари лозим. Шу билан бир қаторда улар хўжаликларда ва матлубот кооперацияси ташкилотларида қишлоқ хўжалик маҳсулотини истеъмолчиларга муттасил етказиб бериш учун уни асрайдиган ва қайта ишлайдиган қувватларни ривожлантиришни таъминлашлари лозим.

СССР Агросаноат давлат комитети билан СССР Марказий статистика бошқармасига 1987 йилдан бошлаб колхозлар, совхозларнинг ва агросаноат комплекси бошқа корхоналарининг план ҳужжатларидаги, йиллик ҳисоб-китобларидаги ва оператив ҳисоботларидаги кўрсаткичлар миқдорини анча қисқартириш топширилди.

Иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советлари, ўлка ва область ижроия комитетлари, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Агросаноат давлат комитетлари, ўлка ва областларнинг Агросаноат комитетлари чорвачиликни оқсил ва бошқа моддалар жиҳатидан балансли, юқори сифатли ем-хашак билан таъминлаш ва ундан оқилона фойдаланиш учун тўла-тўкис жавоб беришлари белгилаб қўйилди. 1987 йилдан бошлаб омихта ем, оқсил-витаминли қўшимчалар ишлаб чиқариш ҳажми ва уларнинг турларини иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари маҳаллий совет ва хўжалик органларининг таклифларини эътиборга олиб белгилаб беришлари зарур, деб топилди. Шу маҳсулотларни ишлаб чиқариш учун колхозларнинг, совхозларнинг ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик ва саноат корхоналарининг маҳаллий хом ашё ресурсларидан кенг фойдаланилсин.

Паррандачилик фабрикаларини, йирик чорвачилик комплексларини ва махсус истеъмолчиларни омихта ем билан таъминлашнинг амалдаги тартиби сақлаб қолинди.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига ўз ихтиёридаги фондлар ҳисобидан қишлоқ хўжалик маҳсулотининг айрим турларини харид қилиш пайтида омихта емларни муқобил сотишни жорий қилиш ҳуқуқи берилди.

СССР Агросаноат давлат комитети ва унинг жойлардаги органларига 1987 йилдан бошлаб ем-хашак сарфининг янги нормаларини жорий қилиш топширилди, бу нормалар чорвачилик маҳсулоти бирлигини етиштиришга дон ишлатишни камайтириши керак.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети СССР Агросаноат давлат комитети ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари зиммасига ўсимлик оқсили ва чорвадан олинадиган оқсил етиштиришни ўн иккинчи беш йиллик охиригача чорвачиликда истеъмол қилинадиган ем-хашакнинг тўла балансли бўлишини таъминлайдиган миқдорда кўпайтириш тадбирлари комплексини амалга ошириш вазифасини юкладилар. Озуқабоп оқсил етиштиришни кўпайтиришдан маҳаллий органларнинг манфаатдорлигини ошириш мақсадида область, ўлка, автоном республика ва областларга бўлинмаган иттифоқдош республикалар территориясида жойлашган корхоналарда пландан ташқари ҳосил қилинган ембоп ачитқи, гўшт-суяк талқони, қаймоғи олинмаган сутнинг ўрнини босадиган моддалар ва саноатда ишлаб чиқариладиган бошқа сероқсил озуқа қўшимчалари тўла-тўкис уларнинг ихтиёрида қолдирилиши белгилаб қўйилди.

Ноқулай иқлим-иқтисодий шароитларда ишловчи кам рентабелли ва зарар кўрувчи колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари томонидан давлатга сотиладиган қишлоқ хўжалик маҳсулотининг харид нархларига устама тўлашни амалдаги миқдорларда ҳамда КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг 1982 йил ноябрдаги 1017-сон қарорининг 2-бандига мувофиқ белгиланган тартибда 1987—1990 йилларгача узайтириш зарур, деб топилди.

Иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советларига, ўлка, область ва район ижроия комитетларига, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Агросаноат давлат комитетларига, ўлкалар, областларнинг Агросаноат комитетларига ва районларнинг агросаноат бирлашмаларига кам рентабелли ва зарар кўрувчи ҳар бир хўжалик бўйича қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштиришни тезроқ кўпайтиришни, унумсиз чиқимларни қисқартиришни ва маҳсулот таннархини камайтиришни, меҳнат унумдорлиги ва ишлаб чиқариш рентабеллигини оширишни гарантиялайдиган конкрет тадбирларни ишлаб чиқиб, амалга ошириш таклиф қилинди.

СССР Агросаноат давлат комитети, СССР Нархлар давлат комитети ва СССР Марказий статистика бошқармаси қишлоқ хўжалигига аталган саноат маҳсулотлари ва хизматларнинг нархи ўзгариши, қишлоқ хўжалик маҳсулотининг таннархи ва ишлаб чиқаришнинг рентабеллиги устидан контролни кучайтиришлари лозим. Зарурат туғилган тақдирда саноат маҳсулотининг нархлари оширилиши сабабли колхоз ва совхозларнинг ишлаб чиқариш чиқимлари ортиши муносабати билан харид нархларини тегишли равишда ўзгартириш ҳисобига нарх эквивалентлигини сақлаб қолишга оид таклифларни СССР Министрлар Советига киритиб турсинлар.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига СССР Агросаноат давлат комитети ва СССР Нархлар давлат комитети билан келишиб зарурат туғилган тақдирда қишлоқ хўжалик маҳсулоти айрим турларининг харид нархларини қишлоқ хўжалик маҳсулоти харид қилиш план ҳажми ҳисобида тўланадиган умумий пул доирасида ўзгартиришларига ижозат берилди.

Мева-сабзавот маҳсулотлари нобуд бўлишини қисқартириш ва колхоз бозоридаги нархларни арзонлаштиришга актив таъсир қилиш учун иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Агросаноат давлат комитетларига ҳамда ўлка ва областларнинг агросаноат комитетларига ўзларига қарашли магазинлар орқали сотиладиган сабзавот, мева, узум, картошка, полиз маҳсулотлари ва кўкатлар ҳамда тез айнийдиган бошқа мева-сабзавот маҳсулотларининг чакана нархларини белгилаш ҳуқуқи берилди.

Мева-сабзавот ва бошқа маҳсулотларни, ёввойи мева ва резаворларни, қўзиқоринларни қайта ишлашда ҳамда аҳоли талаб қилаётган янги турдаги озиқ-овқат моллари (шарбатлар, мевали ичимликлар, шинни, конфитюрлар, консервалар ва бошқаларни) ишлаб чиқаришда совхозларни ҳамда СССР Агросаноат давлат комитети системасидаги бошқа корхоналарни рағбатлантириш мақсадида уларнинг шу маҳсулотларни ўзларига қарашли магазинлар орқали область ва ўлкаларнинг агросаноат комитетлари, автоном республикаларнинг Агросаноат давлат комитетлари ва областларга бўлинмаган иттифоқдош республикаларнинг Агросаноат давлат комитетлари томонидан белгиланадиган рағбатлантирувчи нархлар билан сотишларига ижозат берилди. Шу маҳсулотни сотишдан олинган фойданинг 50 процентгача бўлган қисми социал-маданий тадбирлар фондига ўтказилиши белгилаб қўйилди.

СССР Агросаноат давлат комитети ва унинг жойлардаги органларига колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарининг матлубот кооперацияси ташкилотлари билан ва гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликлари билан ишлаб чиқариш алоқаларини янада мустаҳкамлаш тадбирларини амалга ошириш таклиф қилинди. Колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарининг картошка, сабзавот, полиз маҳсулотлари, мева ва резавор мева, хўраки узумнинг пландаги ҳажми қарийб 30 процентгача бўлган қисмини, шунингдек пландан ташқари қишлоқ хўжалик маҳсулотини келишиб олинган нархлар билан матлубот кооперацияси ташкилотларига ва колхоз бозорларида сотишларига ижозат берилди, сотилган бу маҳсулотлар планнинг бажарилишида ҳисобга олинадиган маҳсулотга қўшиб ҳисобланади. Пландан ташқари қишлоқ хўжалик маҳсулотидан хўжаликлар ўз ихтиёрлари билан бошқа эҳтиёжлар учун ҳам фойдаланишлари мумкин.

1986 йилдан бошлаб гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларида етиштирилган чорва моллар ва паррандалар шартномаларга мувофиқ матлубот кооперациясининг ташкилотлари томонидан бевосита ёки колхоз ва совхозлар орқали харид қилинади ҳамда асосан шаҳарлар, саноат ва район марказлари маҳаллий аҳолисини таъминлаш учун кооперация савдоси нархларида сотилади, деб белгилаб қўйилди. СССР Агросаноат давлат комитетига, СССР Госплани, СССР Молия министрлиги, СССР Марказий статистика бошқармаси ва Центросоюз билан биргаликда матлубот кооперацияси ташкилотларининг колхозлар, совхозлар билан ва шахсий томорқа хўжалиги бўлган гражданлар билан гўшт ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва сотиш учун тузадиган типовой шартномасини 2 ой муддат ичида ишлаб чиқиб, тасдиқлаш ҳамда бу маҳсулотни давлатга сотиладиган маҳсулот плани бажарилишига қўшиб ҳисоблаш, шунингдек колхоз ва совхозлар учун рағбатлантирувчи ҳақ тўлаш тартибини белгилаш топширилди.

Бунда социалистик қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг таркибий қисми бўлмиш гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликлари колхоз ва совхозларнинг ёрдамига таяниб, қишлоқ аҳолисининг гўшт, сут, тухум, картошка, сабзавот, мева ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини тўлиқроқ қондириши лозимлигига, ортиқча маҳсулотларнинг эса кооператив савдоси орқали ва колхоз бозорида сотиладиган бўлишига асосланиб иш тутилсин.

Колхозларга, совхозларга ва агросаноат комплексининг бошқа корхоналарига ембоп дон, дағал ва ширали озуқа, уруғлик ва кўчат, ёш чорва ва парранда, қаттиқ ёқилғини аҳолига сотишни кўпайтириш таклиф этилди. Томорқа участкаларини дорилашда, агрохимия ва ветеринария хизмати кўрсатишда шахсий ёрдамчи хўжаликларга ёрдам кенгайтирилсин. Яқин икки йил ичида аҳолининг ёш чўчқа ва паррандаларга бўлган эҳтиёжлари тўла-тўкис қондирилишига эришилсин. Жамоат ишлаб чиқаришида актив ишлаётган ва шахсий ёрдамчи хўжалигига эга бўлган гражданлар ҳар томонлама рағбатлантирилсин.

Совхозларнинг ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналарининг ишида хўжалик ҳисоби принципларини кучайтириш мақсадида 1987 йилдан бошлаб иш ҳақи фондини шакллантиришни хўжаликларнинг ўзлари реализация қилинган (ялпи) қишлоқ хўжалик маҳсулотининг ҳар 100 сўми ҳисобига беш йиллик учун барқарор нормативлар бўйича амалга оширадилар, деб белгилаб қўйилди. СССР Агросаноат давлат комитетига, СССР Госплани, СССР Молия министрлиги, СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитети ҳамда СССР Давлат банки билан биргаликда иш ҳақи фондини шакллантириш ҳамда меҳнатга ҳақ тўлаш учун совхозларга ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарига маблағ бериш нормативларини белгилаш тартибини 6 ой муддат ичида ишлаб чиқиб, тасдиқлаш топширилди. Мазкур нормативлар иш ҳақининг кўпайишига нисбатан меҳнат унумдорлигининг илдамроқ ўсишини таъминлаши лозим. Норматив белгилаш учун асос қилиб олинган даражадан ортиқча етиштирилган маҳсулотга маҳсулот сотиш (етиштириш) кўпайишининг ҳар проценти учун иш ҳақи фонди ўртача 0,8 коэффициент назарда тутиб, тузатиш киритилган нормативга мувофиқ белгиланади. Иш ҳақи фондининг тежалган қисми моддий рағбатлантириш фондига ва хўжаликнинг резерв фондига баб-баравар миқдорда сарфланади, ортиқча сарфлаб юборилган маблағнинг ўрни эса шу фондлар ҳисобидан қопланади, бу фондлар етишмаган тақдирда хўжалик коллективига ёзилган мукофотларни камайтириш ҳисобидан қопланади. Ўртача иш ҳақининг ўсиш суръатлари меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръатларига нисбатан илдамлашган тақдирда моддий рағбатлантириш фондининг тегишли қисмини корхона келгуси йилда меҳнат унумдорлигини янада ўстиришни рағбатлантириш учун ва ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун резерв қилиб сақлайди ёки уни шу йилнинг ўзида социал-маданий тадбирлар фондига қўшади.

Коллектив пудрат ва хўжалик ҳисоби ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг энг муҳим омиллари эканини эътиборга олиб, КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети СССР Агросаноат давлат комитети ва унинг жойлардаги органлари олдига жуда қисқа муддатларда ўзларига қарашли барча қишлоқ хўжалик, қайта ишлаш ва бошқа корхоналарнинг ишлаб чиқариш бўлинмаларини коллектив пудрат ва хўжалик ҳисоби шароитларига ўтказишни ташкил этиш вазифасини қўйдилар. Ишлаб чиқаришни бошқаришнинг цех структурасини ҳамда структура бўлинмалари раҳбарлари билан мутахассисларининг меҳнатига пировард маҳсулот учун ҳақ тўлаш системасини жорий этиш таъминлансин.

Цехлар, бригадалар, фермалар ва звенолар, шунингдек умуман хўжаликлар коллективларини ялпи даромадга қараб, меҳнатга ҳақ тўлашга ўтказиш кенг практикага жорий этилсин. СССР Агросаноат давлат комитети билан СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитетига ВЦСПС билан биргаликда ялпи даромадга қараб меҳнат ҳақи тўлашга оид тавсияларни 3 ой муддатда тасдиқлаш топширилди.

Маҳсулот етиштиришни кўпайтиришдан ишчиларнинг моддий манфаатдорлигини янада ошириш мақсадида совхозларнинг директорларига ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналарининг раҳбарларига умуман хўжалик бўйича маҳсулот бирлигига иш ҳақи сарфининг кўпайишига йўл қўймай, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигининг, чорва ва парранда маҳсулдорлигининг ўсишига қараб 150 процентгача кўпайтирилган иш ҳақи тариф фондига асосланиб, маҳсулот учун тасдиқланган иш ҳақи фонди (нормативи) доирасида расценка белгилаш ҳуқуқи берилди.

Қарорда топшириқда кўзда тутилган бевосита чиқимларни тежаганлик учун совхозларнинг ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналарининг бўлинмалари коллективларини олинган тежамнинг 70 процентигача бўлган миқдорида мукофотлаш, белгиланганидан кўпроқ чиқим қилинган тақдирда эса бу чиқимларни меҳнат ҳақига ва коллективларни мукофотлашга белгиланган маблағ ҳисобидан ундириб олиш белгиланди. Мукофотлашнинг ва иш ҳақи фондидан фойдаланишнинг шу тартибини жорий этиш колхозларга ҳам тавсия қилинди.

Коллектив пудрат формаларидан бири сифатида деҳқончилик ва чорвачиликда конкрет ишлаб чиқариш шароитларига қараб, оилавий ва шахсий пудратни жорий қилиш учун совхозларга ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналарига ижозат берилди ва колхозларга ҳам шундай қилиш тавсия этилди. Бунда маҳсулот учун меҳнат ҳақи расценкалари пудрат шароитида ишловчи коллективлар учун ўрнатилган тартибда белгиланади.

Хўжаликларнинг раҳбарларига шартномада белгиланган ҳажмдан ортиқча олинган маҳсулотнинг 25 процентгача бўлган қисмини натура ҳақи тарзида пудрат коллективларининг ходимларига бериш (уларнинг хоҳишига кўра, маҳсулотнинг чакана нархлардаги қийматини тўлаш) ҳуқуқи берилди. Берилган маҳсулот учун иш ҳақи ёзилмайди.

Совхозларнинг ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналарининг раҳбар ходимларига, мутахассисларига ва хизматчиларига сотилган (ялпи) маҳсулот расценкалари (нормативлари) бўйича меҳнат ҳақи жорий этиш зарур, деб топилди. Расценкалар (нормативлар)ни белгилаш пайтида амалдаги мансаб окладларига ва шундан аввалги 5 йил мобайнида сотилган (етиштирилган) маҳсулотнинг эришилган даражасига асосланилсин. Маҳсулот учун ҳисоб-китоб қилинишига қадар белгиланган мансаб окладининг 80 проценти миқдорида аванс тўлаб турилсин. Колхозларга ҳам меҳнатга ҳақ тўлашнинг шу тартибини қўлланиш тавсия этилди.

Совхозлар ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналари раҳбар ходимларининг, мутахассислари ва хизматчиларининг материал, меҳнат ресурслари ва бошқа ресурсларни тежашдан ҳамда ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишдан манфаатдорлигини кучайтириш мақсадида уларга моддий рағбатлантириш фондидан, бу фонд етишмаган тақдирда эса иш ҳақи фондидан:

— рентабелликнинг ҳар проценти учун 0,1 ойлик мансаб окладигача;

— рентабеллик шундан аввалги беш йил мобайнида эришилган даражага нисбатан ўсишининг ҳар проценти учун 0,5 ойлик мансаб оклади миқдорида мукофот тўлаш кўзда тутилсин.

Зарар кўриши планда кўзда тутилган хўжаликларда мазкур категориядаги ходимларни зарар камайганлиги учун мукофотлашга ижозат берилди, шундан аввалги 5 йил мобайнида ўртача йиллик кўрсаткичларга нисбатан зарарни камайтириш суммасининг 10 процентигача бўлган қисми шу мақсадлар учун ишлатилади.

Хўжалик давлатга дон, сут, чорва ва парранда сотиш планини тўла бажармаган тақдирда ихтисослаштирилган хўжаликларда эса бундан ташқари асосий тармоқ маҳсулотини сотиш планини тўла бажармаган тақдирда, шунингдек меҳнат унумдорлигининг ўсишига нисбатан иш ҳақи илдамроқ ўсган тақдирда раҳбар ходимлар, мутахассислар ва хизматчилар ёзилган мукофотлардан район агросаноат бирлашмасининг ва бошқа юқори ташкилотларнинг қарорига мувофиқ бутунлай ёки қисман маҳрум этилади. Ҳар бир ходим мукофотларининг умумий миқдори, шу жумладан моддий рағбатлантириш фондидан берилган ҳамма тўловлар ва мукофотлашнинг махсус системаларига мувофиқ тўланадиган мукофотлар унинг маҳсулот учун расценкаларга мувофиқ ҳисоблаб ёзилган асосий йиллик маошидан ошмаслиги керак. Колхозларга ҳам мукофотлашнинг шу тартибини қўлланиш тавсия қилинди.

Қанд лавлаги, кунгабоқар, мойли кўкнор уруғи ва ерёнғоқ етиштириш ҳамда сотишни кўпайтирганлик учун амалдаги қоидаларга мувофиқ колхозлар, совхозларнинг ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарининг раҳбар ходимларини ҳамда мутахассисларини мукофотлаш учун тегишли маблағнинг ҳаммаси тайёрлаш ва қайта ишлаш корхоналари томонидан хўжаликларнинг моддий рағбатлантириш фондига ўтказилади, деб белгилаб қўйилди.

Колхозларни, совхозларни ва агросаноат комплексининг бошқа корхоналарини зарур моддий-техникавий ресурслар билан таъминлаш ҳамда шартномавий мажбуриятларни сифатли бажариш учун район (районлараро) ремонт корхоналарининг, агрохимия ва энергетика хизмати корхоналарининг, таъминот базалари (корхоналарининг) манфаатдорлигини кучайтириш ва масъулиятини ошириш мақсадида уларнинг раҳбарларини, мутахассислари ва хизматчиларини 0,75 ойлик мансаб оклади миқдорида ҳар кварталда мукофотлаб туриш белгиланди.

Бундан ташқари, йил якунларига кўра, улар ўзлари хизмат қилаётган хўжаликларда қишлоқ хўжалик маҳсулоти реализация қилиш ҳажмлари шундан аввалги 5 йил мобайнида эришилган даражага нисбатан ошганлиги учун ҳар бир ходим 3 ойликкача мансаб оклади миқдорида мукофотланади. Мукофотлар колхозлар, совхозлар ва бошқа корхоналар билан тузилган шартномалар бажарилган тақдирда район агросаноат бирлашмаси (Агросаноат комитети)нинг қарорига мувофиқ тўланади. Корхонанинг шартномавий мажбуриятларига мувофиқ бригада, участка, цех учун белгиланган топшириқ ўз вақтида ва сифатли бажарилган тақдирда кварталдаги иш якунлари юзасидан ишчилар 1,5 ойлик тариф ставкаси миқдорида мукофотланади. Мукофотлар моддий рағбатлантириш фондидан ва иш ҳақи фондидан тўланади.

Совхозларнинг ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналарининг, шунингдек район (районлараро) ремонт корхоналарининг, агрохимия ва энергетика хизмати корхоналарининг, таъминот базалари (контораларининг) ишчилари, раҳбар ходимлари, мутахассислари ва хизматчилари меҳнатига ҳақ тўлаш ва мукофотлашнинг янги тартиби жорий этилиши муносабати билан айрим турдаги қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва сотишни кўпайтирганлик учун илгари белгиланган мукофотлар ҳамда бошқа мукофотлар ва уларни тўлаш шартлари бекор қилинади, қишлоқ хўжалик маҳсулоти реализация қилиш (етиштириш) ўсганлиги учун совхозларнинг ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарининг ходимларига бериладиган мукофотлар бундан мустаснодир.

Ишлаб чиқаришнинг пировард натижалари учун агросаноат комплекси бошқарув органларининг манфаатдорлиги ва масъулиятини ошириш мақсадида район агросаноат бирлашмалари ва автоном республикалар Агросаноат давлат комитетлари, ўлкалар ва областларнинг Агросаноат комитетлари бошқарув аппаратининг раҳбар ходимлари ва мутахассислари меҳнатига реализация қилинган маҳсулот ҳажмига қараб ҳақ тўланади. Расценкаларни белгилашда амалдаги мансаб окладларига ва шундан аввалги 5 йил мобайнида маҳсулот реализация қилиш соҳасида эришилган даражага асосланилади. Маҳсулот учун ҳисоб-китоб қилингунга қадар ойлик мансаб окладининг 90 проценти миқдорида аванс тўлаб туриш кўзда тутилган.

Район агросаноат бирлашмаларининг, ўлкалар, областлар Агросаноат комитетларининг, автоном республикалар Агросаноат давлат комитетларининг раҳбар ходимлари ва мутахассисларини мукофотлаш белгиланди. Ҳар бир ходимга ҳисоблаб ёзиладиган мукофотнинг умумий миқдори район агросаноат бирлашмалари бўйича йилига 6 ойлик мансаб окладидан ва автоном республикаларнинг Агросаноат давлат комитетлари, ўлка ва областларнинг Агросаноат комитетлари бўйича 4 ойлик мансаб окладидан ошиб кетмаслиги керак.

Қарорда шу нарса белгилаб қўйилдики, колхозлар, совхозлар, СССР Агросаноат давлат комитети системасидаги бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари, одатда, ўз маблағлари ва СССР Давлат банкининг кредитлари ҳисобига кредит плани доирасида кенгайтирилган такрор ишлаб чиқаришни амалга оширадилар ва ноишлаб чиқариш объектларини қурадилар. Қишлоқ хўжалик корхоналарига асосан қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштиришни кўпайтириш ва социал проблемаларни ҳал этиш ва моддий-техникавий базани янада ривожлантириш харажатлари учун бюджетдан маблағ ажратилади.

Ўн иккинчи беш йиллик йиллари бўйича бу маблағнинг миқдори 1986 йил планига биноан, тегишли йилда ялпи маҳсулотнинг ва капитал маблағ ҳажмларининг ўсишини ҳамда ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун ўз маблағи улушини оширишни эътиборга олиб белгиланади.

Ўн иккинчи беш йилликда тайёргарлик даражасига қараб колхозларни, совхозларни ҳамда СССР Агросаноат давлат комитети системасидаги бошқа корхона ва ташкилотларни, қоида тариқасида, областлар, ўлкалар ва автоном республикаларнинг бюджетларидан харажатларнинг йириклаштирилган моддаларига мувофиқ пул билан таъминлашга ўтиш зарур, деб топилди.

СССР Агросаноат давлат комитетига, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Агросаноат давлат комитетларига, ўлка ва областларнинг Агросаноат комитетларига ҳамда район агросаноат бирлашмаларига:

— бюджетдан ажратилган маблағларни фойдаланиш йўналишлари бўйлаб қайта тақсимлаш;

— бюджетдан ажратиладиган маблағларни пландаги тадбирлар қандай бажарилаётганига қараб кварталлар бўйича тақсимлашни ўзгартириш;

— умуман бюджет билан ўзаро муносабатларни ўзгартирмай туриб, бюджетдан олинадиган ва унга тўланадиган маблағларни ўзгартириш тўғрисида таклифлар киритиш ҳуқуқи берилди.

Давлат қишлоқ хўжалик корхоналарининг ўз ихтиёридаги жамики эркин молиявий ресурслар қайси манбалардан вужудга келганидан қатъи назар, улардан пландаги тадбирларни пул билан таъминлаш учун фойдаланишларига ижозат берилди.

1987 йилдан бошлаб совхозлар ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналари ҳамда ташкилотлари бюджетга фойдадан тўловлар беришлари, колхозлар эса ерларнинг иқтисодий баҳоси, асосий фондлар ва меҳнат ресурслари билан таъминланганлигини эътиборга олиб беш йиллик йиллари бўйича белгиланган барқарор нормативлар юзасидан даромад солиғи тўлашлари зарур, деб топилди. Шу муносабат билан СССР Молия министрлигига ва СССР Агросаноат давлат комитетига 6 ой муддатда бюджетга тўловлар нормативларини ва ана шу тўловларни топшириш тартибини ишлаб чиқиб, тасдиқлаш топширилди.

Қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштирадиган, қайта ишлайдиган ва асрайдиган хўжаликлараро корхоналарни ҳамда бошқа ихтисослаштирилган корхоналарни ривожлантириш учун, шунингдек колхозлар, совхозлар ва

(Давоми учинчи бетда).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

(Давоми. Боши иккинчи бетда).

бошқа корхоналарнинг хўжалик юритиш шароитларини бараварлаштириб олиш ва табиий офатлардан зарар кўрган хўжаликларга ёрдам бериш мақсадида район агросаноат бирлашмаларида, область ва ўлкаларнинг Агросаноат комитетларида, автоном ва иттифоқдош республикаларнинг Агросаноат давлат комитетларида ҳамда СССР Агросаноат давлат комитетида (иттифоқ қарамоғидаги корхоналар бўйича) совхозлар, колхозлар (ўз розилиги билан) СССР Агросаноат давлат комитети системасидаги бошқа давлат корхоналари ва ташкилотлари маблағларидан ажратмалар ҳисобига марказлаштирилган резерв фондларни вужудга келтиришга ижозат берилди.

Совхозларга ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналарига (бюджетга тўловлар берилганидан ва СССР Давлат банки ссудалари юзасидан процентлар тўланганидан кейин) ўз ихтиёрлари билан фойдани тақсимлаш, ундан СССР Давлат банки кредитларини узиш, ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва пландаги бошқа тадбирлар учун фойдаланиш, иқтисодий рағбатлантириш (моддий рағбатлантириш ва социал-маданий тадбирлар) фондларини, хўжаликларнинг резерв фондини вужудга келтириш ва марказлаштирилган резерв фондига маблағ ажратиш учун фойдаланиш ҳуқуқи берилди. Совхозларнинг ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналарининг йил натижалари юзасидан фойдаланилмай қолган ўз маблағлари олиб қўйилмайди.

СССР Агросаноат давлат комитети ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари колхозлар, совхозлар ҳамда агросаноат комплексининг бошқа корхона ва ташкилотлари экономикаси мустаҳкамланган сайин уларни ўзини-ўзи қоплаш принципларидаги фаолиятга ўтказишлари шарт.

Колхозлар, совхозлар, СССР Агросаноат давлат комитети системасидаги бошқа корхоналар ва ташкилотларга кредит бериш, уларнинг ўз маблағларини сақлаш ҳамда улардан оқилона фойдаланишни ва олинган кредитларни ўз вақтида қайтаришни ҳисобга олган ҳолда амалга ошириш белгилаб қўйилди.

СССР Давлат банкига СССР Агросаноат давлат комитети ва СССР Молия министрлиги билан келишган ҳолда колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари ҳамда ташкилотларини оборот маблағлари қўшма нормативларини ҳисобга олган ҳолда кредит бериш объектларига бўлиб кўрсатмаган ҳолда материал бойликлар ва харажатлар учун қисқа муддатли кредит беришнинг ягона тартибини ишлаб чиқиш ва жорий этиш, шунингдек, СССР Агросаноат давлат комитети системасидаги бошқа корхоналар ва ташкилотларга кредит беришни бундан буён ҳам унификациялаш тадбирларини амалга ошириш топширилди. СССР Давлат банки кенгайтирилган такрор ишлаб чиқаришни таъминлаш учун ўз маблағи бўлмаган колхозларга кредит бериш чоғида ўн иккинчи беш йилликда 1987 йил 1 январдаги амалдаги оборот маблағлари ҳамда планга нисбатан йиллик ўсишини норматив сифатида қабул қилсин.

Колхозлар, совхозлар ҳамда СССР Агросаноат давлат комитети системасидаги бошқа корхоналар ва ташкилотларга узоқ муддатли кредит бериш планига мувофиқ ажратиладиган узоқ муддатли кредитлар қуйидаги мақсадлар учун берилиши белгилаб қўйилди:

— ишлаб чиқариш объектларини қуриш, кенгайтириш, реконструкциялаш ва техника билан қайта жиҳозлаш учун кредит берилгандан сўнг бешинчи йилдан бошлаб уни тўлаб бориш шарти билан бу объектлар ўз харажатларини қоплайдиган, лекин 20 йилдан ортиқ бўлмаган муддатга;

— қишлоқ хўжалик техникаси, транспорт воситалари ва қурилишлар сметасига кирмайдиган асбоб-ускуналарни сотиб олиш учун кредит берилгандан сўнг учинчи йилдан бошлаб тўлаш шарти билан 7 йил муддатга;

— колхозларда ноишлаб чиқариш объектлари қурилишига кредит берилгандан сўнг 5 йилдан бошлаб тўлаш шарти билан 15 йил муддатга.

СССР Давлат банкига колхозлар, совхозларга, СССР Агросаноат давлат комитети системаси қайта ишловчи ва бошқа корхоналари ҳамда ташкилотларига ишлаб чиқариш объектларини қуриш, кенгайтириш, реконструкциялаш ва техника билан қайта жиҳозлаш учун (капитал маблағнинг лимитига қўшимча равишда) қўшимча равишда олинадиган даромад ҳисобидан тўлаш, ссуда юзасидан 3 процент йиллик фойда ундириш шарти билан 6 йилгача бўлган муддатга кредит беришга рухсат этилди. Кам рентабелли ва зарар келтирувчи колхозлар, совхозлар, бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналари ҳамда қайта ишловчи корхоналар ва хўжаликлараро қурилиш ташкилотларининг 1986—1990 йилларда тўланиш лозим бўлган СССР Давлат банкидан ссудалари юзасидан қарзларини тўлашни 1995 йилдан бошлаб 10 йил ичида тўлаш учун кечиктириш зарур, деб топилди. Мазкур корхоналар ва ташкилотлар СССР Давлат банкининг шу қарорга мувофиқ ҳақини тўлаш кечиктирилган ссудалари бўйича процентлар тўлашдан озод қилиндилар.

Табиий офатлардан ёки бошқа ноқулай об-ҳаво шароитларидан зарар кўрган колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари учун барқарор молиявий шароит яратиб бериш мақсадида 1986 йилдан бошлаб страхование тўловларини табиий офат ва ноқулай шароит оқибатида қишлоқ хўжалик экинларидан олинмай қолган ҳосил қийматининг 60 процентигача етказиш зарур, деб топилди.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети СССР Агросаноат давлат комитети, СССР Молия министрлиги ва СССР Давлат банки зиммасига колхозлар, совхозлар ҳамда агросаноат комплекси бошқа корхоналари ва ташкилотларининг ишлаб чиқариш-молия фаолияти устидан, ўз оборот маблағлари сақланиши, берилган кредитлардан самарали фойдаланиши ва бу кредитлар ўз вақтида қайтарилиши устидан назоратни кучайтириш вазифаси юклатилди.

Планларни муттасил бажармайдиган, планга қўшимча харажатларга, унумсиз сарфлар ва нобудгарчиликка, молия интизомининг бузилишига йўл қўйган ҳамда кредитларнинг ўз вақтида қайтарилишини таъминламаган корхоналар СССР Давлат банки муассасалари томонидан белгиланган тартибда кредит беришнинг алоҳида режимига ўтказилиши белгилаб қўйилди.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети қуйидаги ишларни капитал қурилиш соҳасидаги энг муҳим вазифалар, деб ҳисоблайдилар;

— капитал маблағлар самарадорлигини янада ошириш, уларни қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш, қайта ишлаш ва сақлашни ривожлантиришнинг биринчи галдаги эҳтиёжларини ҳал этишга, ишлаб турган корхоналарни реконструкциялаш ва техника билан қайта қуроллантиришга, корхоналар ва объектлар белгилаб қўйилган қурилиш муддатлари нормаларига қатъий мувофиқ равишда қуриб битказилиши ҳамда лойиҳадаги қувватлар ўзлаштирилишини таъминлашга, барқарор меҳнат коллективларини вужудга келтиришнинг муҳим омили бўлган қишлоқни социал жиҳатдан қайта қуришни жадаллаштиришга йўналтириш;

— Юксак самарали, энергия ва ресурсларни тежайдиган технологияларни, янги техника ҳамда ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштиришни лойиҳалаш ва қуриш практикасига жорий этиш, ишлаб чиқариладиган маҳсулот ва меҳнат унумдорлигининг анча ўсишини таъминлайдиган робот техникаси комплекслари, ўзгарувчан автомат линияларни кенг қўлланиш асосида фан-техника тараққиётини жадаллаштириш учун агросаноат комплекси ҳамма бўғинларининг роли ва масъулиятини ошириш;

— СССР Агросаноат давлат комитети қурилиш ташкилотларининг моддий-техника базасини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш ва янада ривожлантириш, қурилишнинг хўжалик ва пудрат усулларини интеграциялашни янада кенгайтириш, қурилиш индустрияси корхоналари қувватини ошириш, ишлаб чиқарилаётган буюмлар ва деталларни заводда тайёрлаш даражасини ошириш, қурилишда прогрессив конструкциялар ва маҳаллий материаллардан кенг фойдаланиш, лойиҳа ва қурилиш-монтаж ишлари қийматини камайтириш ва сифатини анча яхшилаш.

Агросаноат комплекси системасидаги корхоналар ва ташкилотларнинг капитал қурилишни амалга оширишдаги ҳуқуқларини кенгайтириш ҳамда ролини ва масъулиятини ошириш мақсадида 1987 йилдан бошлаб совхозлар ва бошқа давлат корхоналари ҳамда ташкилотлари капитал қурилиш планининг барча кўрсаткичларини капитал маблағ ва қурилиш-монтаж ишлари бўйича уларга берилган лимитлар доирасида, колхозлар эса уларга маълум қилинган ва моддий-техника ресурслари билан таъминланган ўша кўрсаткичларни ҳисобга олиши белгилаб қўйилди. Бунда объектларни қуришнинг норматив муддатларига риоя этилиши кўзда тутилиши лозим.

Район агросаноат бирлашмалари, областлар ва ўлкалар Агросаноат комитетлари, автоном ва иттифоқдош республикалар Агросаноат давлат комитетлари, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари ҳамда СССР Агросаноат давлат комитети колхозлар, совхозлар ва бошқа корхоналар ҳамда ташкилотлар планлари негизида агросаноат комплексида капитал қурилишининг йиғма планларини ишлаб чиқадилар ҳамда уларни белгиланган тартибда тақдим этадилар. Совхозларга, агросаноат комплексининг қайта ишловчи ва бошқа давлат корхоналари ҳамда ташкилотларига ўз маблағлари ва моддий ресурсларини излаб топганлари тақдирда ишлаб чиқариш ва ноишлаб чиқариш объектларини қуришларига, шунингдек кўп йиллик экинларга ва машиналар, ускуналар, қишлоқ хўжалик техникасини улар учун йиллик планда кўзда тутилган давлат капитал маблағлари лимитига қўшимча равишда сотиб олишга рухсат этилди.

Колхозлар, совхозлар ҳамда агросаноат комплекси системасининг бошқа корхоналари ва ташкилотларига смета қиймати 500 минг сўмгача бўлган (қайта ишлаш саноати корхоналарини техника билан қайта қуроллантириш қиймати 2,5 миллион сўмгача бўлган) ишлаб чиқариш объектларини техника билан қайта қуроллантириш ва реконструкциялаш учун лойиҳа-смета ҳужжатларини ишлаб чиқиш (буюртма бериш) ҳамда смета қиймати 200 минг сўмгача бўлган бинолар ва иншоотлар, уй-жойлар ҳамда бошқа социал-маиший объектлар типовой лойиҳаларини территориал лойиҳа институтлари билан келишмаган ҳолда мослаштиришни амалга ошириш ҳуқуқи берилди. Ана шу ишларни пул билан таъминлаш капитал қурилишда кўзда тутилган маблағлар ҳисобига бўлади. СССР Агросаноат давлат комитети системаси лойиҳа ташкилотларига шартнома асосида колхозлар, совхозлар, агросаноат комплекси бошқа корхоналари ва ташкилотлари учун уларнинг тасдиқланган планларига қўшимча равишда лойиҳа-қидирув ишларини амалга оширишларига рухсат этилди.

СССР Агросаноат давлат комитети системасида лойиҳа-қидирув ишлари ҳамда янгидан бошланадиган ишлаб чиқариш учун мўлжалланган қурилишлар титул рўйхати смета қиймати қуйидагича миқдорда тасдиқланиши белгилаб қўйилди:

1 миллион сўмгача бўлганда — колхозлар, совхозлар ва бошқа корхоналар ҳамда ташкилотларнинг раҳбарлари томонидан;

1 миллион сўмдан 2 миллион сўмгача бўлганда — район агросаноат бирлашмалари томонидан;

4 миллион сўмгача бўлганда — ўлка ва областлар Агросаноат комитетлари ҳамда автоном республикалар Агросаноат давлат комитетлари томонидан;

8 миллион сўмгача бўлганда — иттифоқдош республикалар Агросаноат давлат комитети томонидан;

8 миллион сўм ва ундан кўп бўлганда СССР Агросаноат давлат комитети томонидан (СССР Министрлар Совети томонидан тасдиқланадиган алоҳида муҳим қурилишлар бундан истисно).

СССР Агросаноат давлат комитети системасида смета қиймати 10 миллион сўм ва ундан ортиқ бўлган корхоналар, бинолар ва иншоотлар қурилиши лойиҳалари (унинг системасига кирувчи ҳамма қурилишлар бўйича) СССР Агросаноат давлат комитети томонидан тасдиқланади, смета қиймати 10 миллион сўмгача бўлган қурилишлар лойиҳаси улар белгилайдиган тартибда тасдиқланади. Объектларни фойдаланиш учун қабул қилиб олиш ҳақидаги актлар бу объектларни қуришнинг титул рўйхатини тасдиқлаган орган томонидан тасдиқланади.

Агросаноат комплекси системасидаги корхоналар ва ташкилотларнинг қурилишларини маблағ билан таъминлашни бошлашга рухсат этиш учун СССР Давлат банки муассасаларига қурилишларнинг титул ва ички қурилиш титул рўйхатлари, маблағ билан таъминлаш планлари ҳамда пудрат ишларини бажариш учун шартномалар тақдим этиш белгилаб қўйилди.

Район агросаноат бирлашмаларига ҳамда агросаноат комплексини бошқаришнинг бошқа органларига капитал қурилиш Давлат планида кўзда тутилган ҳамда ўзларига бевосита бўйсунувчи айрим корхоналар ва ташкилотлар томонидан (уларнинг ўз маблағларидан ташқари) фойдаланилмаган маблағларни иккинчи ярим йилликда планга киритилган объектлар бўйича лойиҳа ва қурилиш-монтаж ишларини маблағ билан таъминлашга, машиналар, қишлоқ хўжалик техникаси ва ускуналар учун тўлашга йўналтириш ҳуқуқи берилди.

Совхозлар ҳамда агросаноат комплекси системасидаги бошқа корхоналар ва ташкилотлар хўжалик усули билан амалга ошираётган қурилишларда иш ҳақини тўлаш бўйича ҳисоб-китоблар СССР Министрлар Совети билан ВЦСПСнинг 1985 йил 24 январдаги 87-қарорида кўзда тутилган тартибга мувофиқ равишда қурилиш сметалари составида белгилаб қўйиладиган қурилиш-монтаж ишлари норматив меҳнат ҳажми ҳамда иш ҳақи асосида амалга ошириш белгилаб қўйилди. Мазкур тартибга ўтилгунга қадар ҳисоб-китоблар лойиҳа-смета ҳужжатларида кўзда тутилган иш ҳажмига ҳамда ишларни бажариш учун лойиҳадаги меҳнат ва иш ҳақи сарфи калькуляциясига мувофиқ амалга оширилади.

Лойиҳалашни янада такомиллаштириш ҳамда агросаноат комплексида лойиҳа ташкилотларининг ягона системасини вужудга келтириш мақсадида қишлоқ хўжалиги йўналишидаги лойиҳа институтларини иттифоқдош республикалар Қурилиш давлат комитетлари ихтиёридан олиб, иттифоқдош республикалар Агросаноат давлат комитетлари ихтиёрига бериш мақсадга мувофиқ, деб топилди.

СССР Агросаноат давлат комитетига, СССР Госпланига, СССР Госснабига ва СССР Госстройига 1986 йилнинг 1 августигача колхозлар, совхозлар ҳамда агросаноат комплекси системасидаги бошқа корхоналар ва ташкилотларнинг ремонт-эксплуатация эҳтиёжлари учун моддий-техника ресурслари нормативларини, жумладан хўжалик ички йўлларини ремонт қилиш учун ана шу ресурслар нормативларини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш вазифаси топширилди. СССР Госплани ва СССР Госснаби 1987 йилдан бошлаб агросаноат комплекси корхоналари ва ташкилотларининг ремонт-эксплуатация эҳтиёжлари учун кўрсатилган нормативлар бўйича зарур моддий-техника ресурслари ажратишни кўзда тутишлари шарт.

Совхозларнинг директорларига ҳамда СССР Агросаноат давлат комитети системасидаги бошқа давлат корхоналари ва ташкилотларининг раҳбарларига касаба союз ташкилотлари ва меҳнат коллективлари билан келишиб, иқтисодий рағбатлантириш фондлари маблағлари ҳисобига мазкур корхоналар ва ташкилотларнинг ходимлари ўз кучлари билан якка тартибда уй-жойлар қуриш учун сотиб оладиган материаллар ҳақини улар нархининг 50 процент миқдоригача бўлган ҳажмда тўлаш ҳуқуқи берилди. Колхозларга колхозчилар якка тартибда уй-жойлар қуриш учун сотиб оладиган шундай миқдордаги материаллар ҳақини ўз маблағларидан тўлаш тавсия этилди.

СССР Агросаноат давлат комитети ва унинг жойлардаги органлари СССР ҳукуматининг илгари қабул қилинган қарорларига мувофиқ, хўжалик юритишнинг янги шароитига ўтказилган гўшт, сут ва озиқ-овқат саноати корхоналари ишга эътиборни кучайтиришлари, корхоналар ва ташкилотлар фаолиятининг юксак пировард натижаларига эришиш учун меҳнат коллективларининг манфаатдорлиги ва масъулиятини оширишни назарда тутиб, уларни янада такомиллаштиришни таъминлашлари зарур.

Қишлоқ жойларда доимий истиқомат қиладиган ва қишлоқ хўжалиги билан боғлиқ пенсионерларга белгиланган нормаларнинг 100 проценти миқдорида пенсия тўлаш зарур, деб топилди.

СССР Агросаноат давлат комитети манфаатдор СССР министрликлари ва идоралари ҳамда иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари иштирокида агросаноат ишлаб чиқаришини бошқариш, планлаштириш, пул билан таъминлаш ва рағбатлантириш системасини янада такомиллаштириш юзасидан комплекс иқтисодий экспериментлар ўтказишни кенгайтириш ва чуқурлаштириши керак.

Мазкур қарорда кўзда тутилган тадбирларни қўлланиш тажрибаси, шунингдек иқтисодий экспериментлар натижалари мунтазам умумлаштириб борилсин. 1990 йилга бориб, ўн учинчи беш йилликка мўлжалланган агросаноат комплекси хўжалик механизмини такомиллаштиришга оид таклифлар ишлаб чиқилсин ва улар 1991—1995 йилларда иқтисодий ва социал ривожлантириш плани лойиҳаси билан бир вақтда СССР Министрлар Совети муҳокамасига тақдим этилсин.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети бошқаришни қайта қуриш ва хўжалик юритиш иқтисодий механизмини такомиллаштиришга оид тадбирларни амалга ошириш агросаноат комплексига раҳбарлик қилиш услуб ва методларини жиддий ўзгартиришни, бутун ташкилотчилик ва сиёсий ишлар даражасини анча оширишни талаб қилишини алоҳида таъкидлаб ўтдилар. Бу иш КПСС XXVII съезди талаб қилганидек, энг аввало партия, давлат ва технология интизомини мустаҳкамлашга, меҳнат коллективларининг ташаббусини ривожлантиришга ва ижобий активлигини оширишга, ҳар бир ходимни планларнинг бажарилиши ва энг юқори пировард натижаларга эришиш учун юксак талабчанлик ва масъулият руҳида тарбиялашга қаратилган бўлиши лозим.

Агросаноат ишлаб чиқариши барча соҳаларини ишлаб чиқаришни самарали, фан-техника тараққиётининг энг янги ютуқлари асосида юритишга қодир бўлган малакали кадрлар билан янада мустаҳкамлаш иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари ва Министрлар Советларининг, ўлка, область, шаҳар ва район партия комитетларининг, автоном республикалар Министрлар Советларининг, халқ депутатлари ўлка, область, шаҳар ва район Советлари ижроия комитетларининг, СССР Агросаноат давлат комитети ва унинг органларининг энг муҳим вазифасидир.

Қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажариш учун кадрларни қайта тайёрлаш даражасини оширишга, улар бошқарувнинг замонавий методларини ҳамда коллектив пудрат ва хўжалик ҳисобида иш юритиш принципларини тўла ўзлаштиришларига, интенсив, энергияни тежайдиган ва бошқа илғор технологияларни чуқур билишларига, ресурслардан тежаб-тергаб ва оқилона фойдалана олишларига эришиш зарур.

Ҳар бир ходим экономика асосларини эгаллашига, топширилган ишни мукаммал билишига, юксак меҳнат унумдорлиги ва иш самарадорлигини амалда таъминлай олишига эришиб, оммавий касблардаги кадрлар малакасини оширишга эътиборни анча кучайтириш лозим.

СССР Агросаноат давлат комитети ҳамда СССР Олий ва махсус ўрта таълим министрлигига кадрларга нисбатан янги, ўсган талабларни назарда тутиб, агросаноат комплекси корхоналари ва ташкилотлари учун мутахассислар тайёрлайдиган олий ва ўрта махсус ўқув юртларидаги ўқув планлари ва программаларига тегишли ўзгартишлар киритиш топширилди.

* * *

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети колхозлар, совхозлар агросаноат комплекси бошқа корхоналари ва ташкилотларининг меҳнат коллективлари, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари раҳбарлари ва мутахассислари хўжалик юритишнинг янги қулай шароитларидан тўла-тўкис фойдаланиб, вужудга келтирилган потенциал ва ажратилаётган ресурслар самарадорлигини анча оширишга, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш суръатларини тезлаштириш ва сифатини оширишга эришадилар ҳамда шу тариқа КПСС XXVII съезди қарорларини бажаришга, совет халқининг фаровонлигини янада ўстиришга муносиб ҳисса қўшадилар, деб қатъий ишонч изҳор қилдилар.

СССР халқ артисти Тамарахоним — 80 ёшда

ШАРҚНИНГ БИРИНЧИ ҚАЛДИРҒОЧИ

СОВЕТ ҳукумати йилларида республикамизда адабиёт ва санъат равнақ топди. Республикамизда талантли ижодкорлар етишиб чиқди. СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофотининг лауреати Тамарахоним ҳам ана шундайлардан биридир. Унинг номи ва ажойиб санъати халқ орасида кенг тарқалди.

...Замбараклар гумбурлаши тўхтади. «Горчаково» темирйўл станцияси босмачилардан озод қилинди. Бу ерга келган ҳарбий эшелонни, матонатли Қизил Армия жангчиларини ҳалойиқ зўр қувонч билан кутиб олди. Станцияда катта митинг ўтказилди. Қатнашчиларга махсус ташвиқот труппаси томонидан катта концерт кўрсатилди. Ҳарбий эшелоннинг усти очиқ вагони эса «саҳна» ролини ўтади. Йиғилганларнинг эътибори «саҳна»да. Бу ерга Тамара исмли истараси иссиқ қушбичим шўхчан қизча чиқади. Атрофни музика садолари тутади, қизча янги замон руҳи билан тўлиб-тошган лапарни рақс билан ижро этади. Оғир жангдан сўнг ҳордиқ чиқараётган аскарлар чеҳраси ёришиб, концертни мириқиб тинглайдилар... Мана шу тариқа янгича мазмун касб этган, инқилоб туфайли вужудга келган ўзбек совет саҳна санъатига дастлабки қалдирғоч кириб келган эди.

— «Мен ўша вақтларда Тамарахоним иштирок этган концертларни ҳамон ҳаяжон билан эслайман. Бу концертлар ҳарбий қисмларда, темирйўл станцияларида усти очиқ вагонларда бўлиб ўтарди. Улар юксак сиёсий аҳамиятга эга эди, ватанпарварлик руҳи билан тўлиб-тошган бўларди»,— деб эслайди таниқли ҳарбий саркарда, армия генерали Я. Чанишев.

Тамарахонимни дастлаб саҳнага етаклаган киши машҳур Юсуфжон қизиқ Шакаржонов бўлди. Бу воқеа 1919 йилнинг ёзида Марғилонда ўтказилган сайл пайтида содир бўлганди. 13 яшар раққосанинг ўша вақтлардаёқ саҳнага чиқиши ва қўшиқ ижро этиши ҳақиқий жасорат эди.

«Тамарахоним исмли ёш раққоса пайдо бўлибди», деган шов-шувлар тез орада бутун ўлкага тарқалди. Уни ҳамма, айниқса, маҳаллий қиз-жувонлар «бир кўрсам» деб ҳавас қилишарди. Раққосанинг одамлар орасида ва саҳнада очиқ юз билан юрганини кўрган ҳар бир киши «У қандай жасоратли қиз экан?» деб ҳайратга тушарди. Навниҳол санъаткорга ҳатто «Ўлдирамиз!» деб дўқ-пўписа қилганлар ҳам кўп бўлди. Бироқ Тамара ўзи танлаган йўлдан қайтмади, аксинча, янада жадалроқ қадам ташлашга бел боғлади, маҳоратини ошириш устида ўйлади, халқ оммаси орасига янада чуқурроқ кириб боришга интилди. Санъаткор маҳоратининг ошишида Ҳамза, Уста Олим Комилов, Қори Ёқубов, Ҳожисиддиқ Исломовларнинг хизматлари катта бўлди.

Санъаткорнинг довруғи тез орада Тошкентга ҳам ёйилди. У «Коллизей» (ҳозирги Я. Свердлов номли концерт зали) театри қошидаги хореография бўлимига ўқишга кирганда 15 ёшда эди. Бу ерда Корганова, Шаевич каби моҳир педагоглар қўлида классик хореография назариясидан таълим олди ҳамда «Аида», «Борис Годунов» спектаклларидаги рақсларда иштирок этди. Рус классик санъати билан танишиш унинг саҳна маҳоратини янада ўстиришга катта хизмат қилди.

1924 йил Тамарахоним ҳаётида унутилмас бўлиб қолди. У Қори Ёқубов билан бирга Москвага, Луначарский номли билим юртига ўқишга юборилди. Бу ерда у атоқли рус педагоги Вера Мая қўлида таҳсил кўрди. Пойтахтдаги ўқиш чоғларида улар меҳнаткашлар учун кўрсатиладиган турли концерт ва ижодий кечаларда иштирок этдилар. Бундай тадбирларда Маяковский, Неждановалар ҳам қатнашиб, кечалар кўпинча А. В. Луначарскийнинг кириш сўзи билан бошланарди. Мана шундай кунларнинг бирида Луначарский Тамарани «Шарқнинг биринчи қалдирғочи» деб атади.

Тамарахонимнинг нафис ва мафтункор санъати билан хорижий мамлакатлардаги санъат ихлосмандлари 20-йиллардаёқ танишишга муяссар бўлдилар. У Қори Ёқубов билан бирга 1925 йилда Париждаги жаҳон амалий санъати кўргазмасида қатнашди. Бу ерда намойиш қилинган концерт томошабинларда жуда катта қизиқиш уйғотди. Мазкур кўргазмадан сўнг Қори Ёқубов билан Тамарахоним Берлинга ижодий сафар қилишди. Мазкур гастроллар билан ўзбек совет санъаткорларининг хорижий юртлардаги дастлабки сафарлари бошланганди.

1926—1929 йилларда Тамарахоним ўзбек этнографик труппасининг балетмейстери, раққосаси ва ашулачиси бўлиб хизмат қилди. Дастлабки ўзбек музикали театрининг ташкил топишида мазкур труппанинг фаолияти катта аҳамиятга эга бўлди. Санъаткор ўзбек-совет театрининг ривожланишига ҳам баракали ҳисса қўшди. У 1928 йилда «Ўзбек давлат мусиқий драмтруппаси»да (Андижон) етакчи актриса бўлиб ишлади. Тамарахоним ижро этган «Фарҳод ва Ширин» музикали драмасидаги Ширин, «Ҳалима»даги Ҳалима, «Аршин мол-олон»даги Гулчеҳра каби бош роллар томошабинларнинг меҳр-муҳаббатига сазовор бўлди. Бундан ташқари, актриса К. Яшиннинг «Ўртоқлар», Н. Гоголнинг «Уйланиш» каби саҳна асарларида ҳам ёрқин образлар яратди.

1935 йилда Лондонда халқ рақсларининг биринчи халқаро фестивали бўлди. Унда бир гуруҳ ўзбекистонлик санъат усталари ҳам қатнашдилар. Уста Олим Комилов ва Тамарахоним мазкур фестивалда «Пилла» рақси ижроси учун олтин медаллар олишга сазовор бўлдилар. Шундан сўнг санъаткор Ўзбекистон ССР Давлат филармонияси қошида ансамбль тузди, қорақалпоқ санъатини ривожлантиришда жонкуярлик кўрсатди. Катта Фарғона канали, Фарҳод ГЭСи каби улкан қурилишларда ҳам ўз санъати билан фаол қатнашди.

Тамарахонимни бежиз «Халқлар куйчиси» деб аташмайди. Санъаткор ўнлаб чет мамлакатларда бўлиб, кўп миллатли совет санъати ютуқларини намойиш қилди. Унинг репертуарида 80 дан зиёд халқларнинг қўшиқ ва рақслари, лапарлари мавжуд. Уларнинг ҳаммасини санъаткор юксак маҳорат ва меҳр-муҳаббат билан ижро этади. Унинг санъатидан баҳраманд бўлганлар орасидан М. Турғунбоева, Г. Измайлова, Қ. Миркаримова сингари таниқли балетмейстер ва раққосалар етишиб чиқди. Уларнинг ўзлари ҳам эндиликда устоз санъаткор даражасига кўтарилишди.

Совет санъатини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун коммунист-санъаткор Тамарахоним партия ва ҳукуматимиз томонидан юксак тақдирланди. Унинг кўксини эндиликда Ленин ордени, Меҳнат Қизил Байроқ, Ҳурмат Белгиси орденлари, қатор медаллар безаб турибди. Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати қилиб сайланди, унга СССР халқ артисти фахрий унвони берилди, СССР Давлат мукофотига сазовор бўлди.

Санъаткорнинг 80 ёшга тўлиши муносабати билан биз самимий муборакбод этиб, унга узоқ умр, янги ижодий ютуқлар, меҳнаткашлар ўртасида санъатимиз ютуқларини кенг тарғиб қилишда муваффақиятлар тилаймиз.

Баҳриддин НАСРИДДИНОВ,
театршунос.

СОВХОЗ МЕҲНАТКАШЛАРИГА СОВҒА

Чиноз районидаги наслчилик совхоз-техникуми биринчи фермаси меҳнаткашларининг қувончи чексиз. Яқинда улар учун 140 ўринли болалар боғчаси ҳамда икки қаватли 16 квартирали турар-жой биноси фойдаланишга топширилди. Қурилиш ишларида райондаги 6-механизациялашган кўчма колонна қурувчилари Ю. Абдуллаев, Ф. Варапаев, Н. Аҳмедовлар жонбозлик кўрсатдилар.

Р. КАМОЛОВ.

МУЗИКА КЕЧАСИ

Республика композиторлар уйида қрим-татар музикаси кечаси бўлиб ўтди. Унда бастакорлар Я. Шерфединов, Э. Налбандов, Р. Ибадлаев, Ф. Арслановлар асарлари ҳамда халқ куй ва қўшиқларидан намуналар ижро этилди. Санъат ихлосмандларида айниқса Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист У. Керменчекли, С. Ибрагимовлар ижросидаги куй ва қўшиқлар яхши таассурот қолдирди.

Концертда Тошкент Давлат консерваторияси, Тошкент маданият институти ҳамда Ҳамза номидаги музика билим юрти талабалари ҳам ўзларининг янги программалари билан қатнашишди.

МАКТАБДА БАҲС

Акмал Икромов районидаги Усмон Юсупов номли маданият уйи агитбригадаси коллективи райондаги 189-ўрта мактабда «Сен келажак авлодни қандай тасаввур этасан?» деган баҳс кечаси ўтказди. Унда маданият уйи ходими Т. Кузнецова одамнинг келиб чиқиш тарихи, ҳозирги замон кишилари ҳақида сўзлаб берди. Шундан сўнг мактаб ўқувчиларининг келажак авлод ҳақидаги фикр-мулоҳазалари тингланди. Маданият уйи дискотека клуби тайёрлаган миниатюралар кечага янада файз киритди.

А. ҲАКИМОВ.

ИЖОДИЙ КЎРИК

Тошкент тўқимачилар маданият саройи ҳузурида ташкил этилган «Оптимист» халқ драма театри ва «Поэзия» халқ театрлари коллективларининг ўзаро ижодий учрашувлари бўлиб ўтди.

Кечада ҳар бир коллектив ўзи қўйган спектакллардан парчалар, кулгили эпизодлар кўрсатди. Шунингдек, бошқа номерлар ҳам намойиш этилди. Ҳаваскор актёрларнинг бу даврасида таниқли санъаткорлар республикамиз театр санъати олдида турган муҳим вазифалар ҳақида гапириб бердилар.

О. АБДУВАЛИЕВ.

ФУТБОЛ

ТАНИШ РАҚИБЛАР УЧРАШУВИ

ЭРТАГА БИРИНЧИ ЛИГА КОМАНДАЛАРИ СССР ФУТБОЛ ЧЕМПИОНАТИНИ БОШЛАЙДИЛАР

Эртага Тошкентнинг «Пахтакор» командаси СССР футбол чемпионатининг биринчи турида Душанбенинг «Помир» коллективини қабул қилади. Ўйин олдидан ўз фикр-мулоҳазаларини Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган тренер В. М. Тихонов қуйидагича баён этди:

— Бу иккала команда ўртасидаги учрашув футбол мавсумини очиб бериши қувончлидир. «Помир» ва «Пахтакор» ўртасидаги баҳс доимо кескин, муросасиз ва қизиқарли ўтади. Коллективларнинг ўтган йиллардаги мусобақалари шундан далолат бериб турибди. Айниқса, 1964 йилда биринчи лигада ўтказилган ўйинлар ҳамон хотирамизда.

Ўша йили «Пахтакор» яна олий лигага қайтиш ёки қайтмаслиги ҳал бўлиши керак эди. Биринчи учрашувда вакилларимиз 3:0 ҳисобида ишончли ғалабага эришдилар. Мавсум охирлаб ҳар бир очко жуда зарур бўлиб турган бир пайтда душанбеликлар 2:1 ҳисобида устун келишди. Лекин, шунга қарамай «Пахтакор» ўшанда олий лигада қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритганди.

Умуман, 1972 йилдан бери ўтказилган барча ўйинларнинг 4 тасида пахтакорчилар ғалабага эришишган, учтасида Душанбе футболчиларининг қўли баланд келган, бир учрашув дуранг натижа билан туғаган. Ўтган йилги мавсумнинг ҳар иккала учрашувида эса тожикистонликлар ғалаба қозонишганди. Бугунгача тўплар нисбати тенг бўлиб турибди — 10:10.

Бинобарин, эртага ўтказиладиган учрашув кўп йиллик баҳс кимнинг фойдасига якунланишини аниқлаб бериши мумкин.

«Пахтакор» мавсумни қуйидаги составда бошлашни мўлжалламоқда: дарвозабонлар — Яновский, Цирин, Заикин; ҳимоячилар — Аҳмедов, Денисов, Бондаренко, Магамедов, Кисера, Айвазян, Буров; ярим ҳимоячилар — Постнов, Макаров, Синелобов, Некляев, Семёнов, Гесс; ҳужумчилар — Рўзаматов, Зейтуллаев, Кабаев, Ералиев, Бауэр.

Футбол мухлисларини 30 март куни соат 17.00 да «Пахтакор» марказий стадионида ўтказиладиган қизиқарли ўйинга таклиф этамиз.

ЁЗГИ ФОРМАГА

Тошкент гарнизони бошлиғининг буйруғига мувофиқ гарнизон қўшинларининг шахсий составии 1 апрелдан бошлаб ёзги формага ўтказилади.

ЁДГОРЛИКЛАР ЎРНАТИЛАДИ

Янгиобод массивидаги «Тарновбоши» маҳалласида хотира кунини нишонлаш учун тайёргарлик ишлари охирлади. Ҳозиргача шанба ва якшанба кунлари маҳаллада истиқомат қилувчи Улуғ Ватан уруши ветеранлари билан учрашувлар ўтказиб турилди. Маҳалла комитети биносида уруш қатнашчилари ҳақида ҳикоя қилувчи кўргазма ташкил этилган. Бу ерда янгича анъаналар, атеизм ҳақида суҳбат ва лекциялар уюштирилмоқда.

Яқинда маҳалла комитети активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда Хотира кунини ташкил этиш ва ўтказиш бўйича бир қанча ташкилий тадбирлар белгиланди. Хотира куни «Чилон ота» қабристонида митинг бўлиб ўтади. Қабристонни ободонлаштириш ишлари бошлаб юборилиб, мевали дарахтлар, гул кўчатлари ўтказилади. Бу ерда Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган кишиларга бағишлаб ёдгорликлар ўрнатилади.

Д. АҲМЕДОВА.

□ **Форобий кўчасидаги қабристонга инқилобий курашларнинг иштирокчиларидан тортиб совет тузумини қарор топтириш, иқтисодий, социал-маданий тараққиёт жонкуярлари бўлган юзлаб коммунистлар дафн этилган. Шу боисдан бу ерга келиб турадиган зиёратчиларнинг кети узилмайди. Пойтахтдаги 111-мактаб ўқувчилари эса бу ерда тез-тез бўлиб туришади.**

Р. Альбеков фотоси.

ЎТМИШ — ФАҚАТ ТАРИХГИНА ЭМАС

РЕСПУБЛИКАДА биринчи марта нишонланаётган Хотира куни олдидан жамоатчи мухбиримиз А. Баянов Тошкент районидаги Хасанбой қишлоқ Совети ижроия комитети раиси Ш. Қозоқбоев билан учрашиб, қишлоқ жамоатчилигининг бу муҳим санани нишонлашга қандай тайёргарлик кўрганлиги тўғрисида сўзлаб беришни илтимос қилди.

— АВВАЛО бутун республикада бўлганидек, қишлоғимиз аҳли ҳам Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Хотира кунини нишонлаш тўғрисидаги Фармонини ғоят маъқуллаб кутиб олганлигини таъкидламоқчиман. Чунки бу янги анъана аҳолининг мақсадларига мос бўлиб тушади. Зотан биз ўтган кунлар воқеаларини, ҳаётда ўчмас из қолдирган машҳур кишилар хотирасини доимо ҳурмат-эҳтиром билан эслашга азалдан одатланганмиз. Бундай хотиралар кекса-ёшни ўтмишдан ўрганишга, ҳалол меҳнат қилишга, қуриш-яратишга, барча эзгуликларни шарафлашга ва ҳимоя қилишга ундаб туради. Бинобарин, ўтмиш — фақат тарихгина эмас. У бугунги кунимиз фаровонлигини таъминлаётган, истиқбол йўлларини белгилаб бераётган қудратли ҳаётбахш кучдир.

Хасанбойликлар Хотира кунини нишонлашга аслида Ўзбекистон ССР Олий Советининг Фармони эълон қилинган кундан бошлаб киришган эдилар, десам муболаға бўлмайди. Қишлоғимиз территориясидаги Ильич номли колхозда 580 кишига мўлжалланган клуб биноси қурилишини Хотира кунигача ниҳоясига етказишга қарор қилинганди. Бу иш амалга ошгандан сўнг ана шу замонавий муҳташам маданий бинода жанговар ва меҳнат шуҳрати музейи ташкил этишни мўлжалладик. Музейга қўйиладиган тематик альбомлар, фотосуратлар, турли стендлар бу ерга ташриф буюрувчи ёшларга қишлоқ меҳнаткашлари илгари қандай ҳаёт кечирганликлари ва ҳозир қандай яшаётганликлари ҳақида ҳикоя қилади.

Бугунги кунда Улуғ Ватан уруши фронтларида қаҳрамонларча ҳалок бўлган хасанбойликлар хотирасига ўрнатилган мемориалимизга ташриф буюрган киши бу ердаги тартиб, озодалик ва саранжом-саришталикнинг гувоҳи бўлади. Қишлоқ аҳли ҳашар йўли билан 175 квадрат метр ҳажмдаги мармар плиталарни, махсус тагликка ўрнатилган тўпни, ҳалок бўлганларнинг исми-шарифлари ўйиб ёзилган қора мармарни, ўртасида мангу олов порлаб турган беш қиррали юлдузни, совет солдатининг қиёфаси туширилган барельефни ювиб-артиб, ялтиратиб қўйди. Турли атиргуллар ва қишин-ёзин яшил либосда яшнаб турувчи ўсимликлар экилган гулзорлар тартибга келтирилди.

Қабристонлар ўтганларни ёдга олишдан ташқари атеистик тарбия олиб бориладиган, давримизга мос янгича анъаналар, маросимлар қарор топадиган жой ҳам эканлигини яхши биламиз. Қишлоғимиздаги қабристонларда ўтказилган оммавий шанбалик ва якшанбаликларда, территорияни тозалаб, тартибга келтириш пайтида шу ҳақда суҳбатлашдик, баҳслашдик.

Эртага нишонланадиган Хотира кунида қабристонларда уюштириладиган митингларда бу ерларни ободонлаштириш, доимо озода сақлаш ва зиёратгоҳга айлантириш тўғрисидаги фикр-мулоҳазалар давом эттирилади. Шу куни биз бугунги фаровон ҳаётимиз асосчилари бўлган фидойи кишилар, немис-фашизмига қарши жангларда жон фидо қилган ва фронт ортида кечаю-кундуз тинимсиз ишлаган заҳматкашлар хотирасини ҳурмат билан эслаймиз. Уларнинг қариндош-уруғлари, яқин дўстлари билан учрашувлар ўтказамиз.

Биринчи марта нишонланадиган Хотира куни ҳамқишлоқларимиз қалбида абадий сақланиб қолади ва у халқимизнинг энг яхши анъаналаридан бирига айланади. Бунга шак-шубҳа йўқ.

БАХШИДА ҲАЁТ

Республикамиз партия ва ҳукуматининг Хотира куни ўтказиш тўғрисидаги тадбири ҳамманинг кўнглидаги гап бўлди. Бу кун биз совет ҳокимияти ўрнатилиши, Ватанимиз озодлиги учун жонларини фидо қилган, халқимиз бахт-саодати, бугунги фаровон ҳаётимиз учун сидқидилдан ҳалол меҳнат қилган марҳум ҳамюртларимизни ёдга оламиз.

Хотира куни катта тарбиявий аҳамиятга эга эканлигини алоҳида таъкидламоқчиман. Чунки бунда жамиятимиз манфаатлари йўлида фидойилик кўрсатганлар хотирасини ёдга олиш билан уларни партия ва халқ ишига садоқатларини, мустаҳкам ғоявий эътиқодларини улуғлаймиз. Ёш авлодни улар намунасида тарбиялаймиз.

Оржоникидзе районидаги Байтқўрғон қишлоғида ҳам шундай фидойи кишилар кўп бўлган. Улар бу ерда дастлаб қишлоқ хўжалиги артеллари — «Қизил куч», «Қизил кетмон», Пушкин номли колхозларни тузиш, оёққа турғазишда жонбозлик кўрсатдилар. Кейинчалик бу хўжаликлар йириклаштирилиб, «Байналминал» колхози ташкил топди. Урушдан аввалги йилларда биз шу колхозда ишлаб, сабзавот ва пахта етиштирар эдик.

Улуғ Ватан уруши бошланиши билан қишлоғимизнинг жасур йигитлари фронтга йўл олди. Далада улар учун ҳам меҳнат қилардик. Ўша пайтдаги дугоналарим Нишон Отаметова, Зеби Йўлдошева, Роҳат Тўхтамишевалар кўрсатган меҳнат шижоатини колхозчиларимиз ҳали-ҳали эслаб юришади. Мен ҳам улар қатори пахта етиштирдим. Трактор бошқаришни ўрганиб, колхозчилар оғирини енгил қилишга ҳисса қўшдим.

Уруш қурбонсиз бўлмайди. Қишлоғимиздан фронтга кетган ўнлаб йигитлар жанг майдонларида қаҳрамонларча ҳалок бўлдилар. Фронтдан қайтмаганлар орасида ака-ука Мақсуд, Фоти, Қўрғон Мухсимовлар ҳам бор. Ҳамқишлоқларимиз улар хотирасини қалблари тўрида сақлаб келаётирлар.

Қишлоғимизда Хотира куни ўтказишга тайёргарлик кўрилар экан мактабларнинг ўқувчилари ўтган аждодлар ҳаёти тўғрисида эсдаликлар тўплашди. Жангда ҳалок бўлганларнинг оилаларидан, умуман партия, уруш ва меҳнат ветеранларидан хабар олинди. Зарур ҳолларда уларга тегишли ёрдам кўрсатилди, қишлоқдаги қабристонларда ҳашарлар уюштирилиб бу ерлар тартибга келтирилди.

Биз Хотира кунини ўтказар эканмиз бу билан ўтган авлодлар бошлаган улкан ишларни давом эттириш, улар орзуларини амалга оширишга бўлган қатъиятимизни билдирамиз.

Тўхта АБДУЛЛАЕВА,
партия ва меҳнат ветерани, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

КОЛХОЗ УНИНГ НОМИ БИЛАН АТАЛАДИ

Назарали Ниёзов асл сувчи эди

1930 ЙИЛЛАР... Биз томонларда эндигина колхоз тузила бошланган пайт. Коллективлаштириш йилларида даставвал қишлоғимизнинг бир нечта хўжалигидан иборат Ворошилов номли колхоз тузилди. Назарали ота биринчилардан бўлиб колхоз аъзолигига ёзилди. Кетмон олиб далага отланди. Ўша пайтларда ҳамма ишлар қўлда бажариларди. Чигит тарқоқ ва жўяк усулларида экиларди. Кейин, аста-секин қаторлаб экишга ўтилди. 1934 йиллардан бошлаб асосий майдонларга чигит от сеялкаларида экилди. Ғўзаларга от культиваторлари ёрдамида ишлов берила бошланди.

Ўша кунлар худди кечагидай эсимда. Бир куни колхоз аъзоларининг йиғилиши бўлди. Шунда Назарали ота қишлоғимиз ёнидаги қия, тепалик ерларни ҳам ўзлаштириб, пахта экишни таклиф қилиб қолдилар. Кўпчилик бу фикрга қўшилгиси келмади. У ерларга сув чиқмайди, экинга сув қўйиш мушкул, дея эътироз билдиришди. Лекин Назарали ота бўш келмадилар. Ўша қиялик жойларни ўзлари ўзлаштириб, экинзорга айлантиришга сўз бердилар.

Кейинги йили ерни омочда ҳайдаб чигит экдилар. Ғўзаларни маҳаллий ўғит билан озиқлантирар, сувни қатор ораларига жилдиратиб оқизардилар. Биринчи йилиёқ ҳосил мўл бўлди. Ана шундан сўнг у киши звено бошлиғи қилиб тайинланди. Ер шароити мураккаб бўлишига қарамай, йилдан-йилга ҳосилдорликни ошириб бордилар.

1947 йилда Назарали отага Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди. Бу мукофот отанинг ғайратига-ғайрат қўшди. Қия-тепаликларни ўзлаштиришни давом эттирдилар. Гектаридан олинаётган ҳосилдорлик тобора ошиб борди. 1949 йилда пахтачиликни ривожлантиришга қўшган ҳиссаси учун Назарали Ниёзов Давлат мукофотига сазовор бўлди. Ота умрининг сўнгги кунигача қўлидан кетмонини қўймади.

Н. Ниёзов 1954 йили 84 ёшида вафот этди. Лекин унинг меҳнати, порлоқ хотираси қалбимизда абадий сақланади.

Мен 23 йилдан буён ота ўз қўли билан ўзлаштириб, ҳосил етиштирган ўша қия ерларда сувчилик қиламан. Уларнинг ўгитларига амал қилиб иш юритиб, кам бўлмаяпмиз. Ўтган йили 41 центнердан хирмон кўтардик.

Назарали ота асл деҳқон, уста сувчи эдилар. Биз шогирдлари устозимизнинг порлоқ хотирасини далаларда мунтазам мўл ҳосил етиштириш билан эъзозлайверамиз.

А. ХУДОЙБЕРГАНОВ,
Янгийўл районидаги Н. Ниёзов номли колхоз сувчиси.

БУЛАР ҲАҚИДА БИРИНЧИ МАРТА ЁЗИЛМОҚДА

МАНГУЛИККА ҚЎЙИЛГАН ҚАДАМ

УЛУҒ ВАТАН уруши қатнашчиси, журналист Мажид Самадов СССР Мудофаа министрлигининг Марказий архивида бир неча йил давомида олиб борган изланишларидан сўнг урушда ҳалок бўлган ўзбек жангчилари дафн этилган жойлар адресини аниқлади. У ҳозиргача 6 мингдан зиёд ўзбекистонлик жангчи қабрини топиб, оилаларига маълум қилди.

Қуйида ана шу жангчиларнинг айримлари ҳақидаги маълумотларни эътиборингизга ҳавола қиламиз.

Ислом УСМОНОВ Калинин районидан фронтга жўнаган. У 333-ўқчи дивизия ўқчилар бўлинмасининг командири бўлган пайтида катта жасорат кўрсатди. 1943 йил 26 ноябрга ўтар кечаси душман пулемёт ва миномётлари ўт очиб турганлигига қарамай, Днепр дарёсидан биринчилар сафида кечиб ўтди. Бўлинма ҳужум бошлаган пайтда у душман траншеясига биринчи бўлиб ташланди ва станокли пулемёт, унинг расчёти, саккиз солдат ва офицерни яксон қилиб, унтер офицерни асир олди.

Коневское қишлоғи учун бўлган жанг пайтида И. Усмонов душман ўт очиш нуқтасига яширинча яқинлашиб бориб, гранаталар улоқтирди ва бўлинмани ҳужумга бошлаб кетди. Кўрсатган жасоратлари учун Ислом Усмоновга СССР Олий Совети Президиумининг 1944 йил 22 февралдаги Фармонига мувофиқ Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди. Афсуски, у бундан бехабар ҳаётдан кўз юмди. Қаҳрамон 1944 йил 13 январь куни Запорожье областининг уй-жой массивидаги қабристонда дафн этилган.

Очил ҲАКИМОВ — янгийўллик. У 1945 йил 22 март куни Австрия территориясидаги Шандорка аҳоли пунктида олиб борилган ҳужум пайтида пулемётдан тўхтовсиз ўт очиб, чекинаётган душман йўлини тўсиб қўйди ва 15 гитлерчини қириб ташлади. Юзма-юз олишувларнинг бирида мардларча ҳалок бўлган Очил Ҳакимов 1945 йил 8 апрель куни Австриядаги Обервард аҳоли пункти яқинида дафн этилди. Марҳум пулемётчи 233-ўқчи дивизияси командирининг 1945 йил 15 апрелдаги 012/Н рақамли буйруғига асосан учинчи даражали Шуҳрат ордени билан мукофотланди.

Пискентлик Ҳасан СЮНИКАЕВ Батарейний ва Кеслерово аҳоли пунктлари учун жанг олиб борилган 1943 йил 15 сентябрь куни душманнинг тинимсиз ўқ-ёмғири остида алоқа линиясидаги 11 та узилишни бартараф этиб, мустаҳкам телефон алоқасини қайта таъминлади. Бу жасорати учун 389-ўқчи дивизия командири 1943 йил 13 октябрдаги 066/Н рақамли буйруғи билан уни «Қизил Юлдуз» ордени билан мукофотлади.

Моҳир телефонист 1944 йилнинг 21 июлида Люблин областининг Грубешчевск районидаги Жейли шаҳрининг шимолий чеккасидаги черков яқинида дафн этилган.

Оҳангаронлик Жўра СУЛТОНОВ 1943 йил 14 сентябрь куни Смоленск областининг Духовшчинск районидаги Кулагино қишлоғи бўсағасидаги жангда ўз замбарагини қулай жойга олиб чиқиб, ўқчи рота жангчиларининг олға силжишига тўсқинлик қилаётган душман замбарагини ва унинг расчётини яксон қилди. Сўнг ўзининг замбарагини мўлжалга олиб, шиддатли ўт очаётган душман станокли пулемётини расчёти билан сафдан чиқарди.

9-гвардиячи ўқчи дивизия командири 1943 йил 23 октябрдаги 097/Н рақамли буйруғи билан замбарак расчёти командири катта сержант Ж. Султоновни «Қизил Юлдуз» ордени билан мукофотлади.

1944 йил 11 март куни ҳалок бўлган моҳир тўпчи Калинин областининг Идрица районидаги Павлово қишлоғи бўсағасида дафн этилган.

ВАТАНИМИЗ озодлиги ва мустақиллиги йўлида олиб борилган ҳаёт-мамот жангларида мардларча ҳалок бўлган ҳамюртларимизга абадий шон-шарафлар бўлсин!..

М. САМАДОВ,
Улуғ Ватан уруши қатнашчиси.

А Б А Д И Я Т

Тарих зарвараги воқеаларга бой,
Ҳар бирин мазмуни ўзи бир олам.
«Аврора» залпидан ёришган тонгдай
Мангулик даҳлида ўрни мустаҳкам.

Оловли йиллардан ёрқин хотира —
Нурли Октябрнинг жўшқин онлари.
Номлари юракдан ўчмайди сира,
Эрк учун бош қўйган эл ўғлонлари.

Неча қуршовлардан юртини омон,
Сақлаганлар сиймоси дилимизга жо,
Тикланиш йиллари фидо этиб жон,
Бизга бахт улашганлар таъзими бажо.

Қирқ беш кун ичида бир канал қазиб
Водийда боғ-роғлар яратган инсон,
Жасоратин сўранг, йиллар ўтказиб,
Дейишар шунда ҳам: «Сўнмас ҳеч қачон!»

Уруш йилларида фронт ортида,
Боласин опичлаб қўш қўшган аёл
Хотири яшаса аср қанотида,
Эртак деб ўйламанг, ё деманг хаёл.

Битта кулчасини белига боғлаб,
Тонгдан то шомгача пахта терган чол.
Бутун вужудини меҳнатга чоғлаб,
Билмасди ўзига қўйганин ҳайкал.

Бир бурда нон учун ёришмай саҳар,
Навбатда турилган кунлар ёддадир.
Фашизм устидан қозониб зафар,
Севинчдан ёш тўккан тунлар ёддадир.

Мангудир халқимиз дилида абад,
Йигирма миллионлик қурбонлар ёди.
Ҳеч ким унутилмас, ҳеч қачон, албат,
Эсда мотамсаро она фарёди.

Яшаши муқаррар замонлар ошиб,
Собир Раҳимовнинг оташин руҳи,
Матросов мардлиги, Зоя бардоши,
Тўйчи эр йигитнинг сўнмас шукуҳи.

«Ота» номи билан тарихда қолди,
Йўлдош Охунбобо — камтарин сиймо.
Меҳрини ҳар инсон юракка солди,
Шундан равшан тортар диллар доимо.

Баҳордек яшнаган бир гўзал бўстон,
Усмон Юсуповнинг номида бугун,
У юрган йўлларда битган гулистон,
Довруғи оламга танилган бутун.

Машаққатли эрур пахта юмуши,
Донгдорлар ҳурмати олинар ёдга.
Ризамат отадек боғбоннинг иши,
Мерос бўлиб қолди неча авлодга.

Ҳабиб Абдуллаев — геолог олим,
Дунёнинг ҳар бурчи номин сўрайди.
Содиқ шогирдлари устоз, муаллим,
Қабрини ҳамиша гулга ўрайди.

Шуҳрат кўрмаганди бунчалик ҳаёт,
Гагарин космосга қилганда парвоз,
Диллардан жой олди буюк жасорат
Ва «Кетдик!» деган жарангдор овоз.

Тарих зарварағи воқеаларга бой,
Ҳар бирин мазмуни ўзи бир олам.
«Аврора» залпидан ёришган тонгдай
Мангулик даҳлида ўрни мустаҳкам.

Юртимиз кундан-кун топмоқда чирой,
Фидоий умрлар ўчмайди сира.
Қалбларни ёритар бамисоли ой,
Азиз инсонлардан қолган хотира.

САИД ВАЛИ.

ХИЗМАТДА БЎЛИШАДИ

□ ОБЛАСТЬ САВДО БОШҚАРМАСИ: областнинг ҳамма шаҳарлари савдо бошқармаларида Хотира кунини намунали ўтказиш мақсадида махсус штаблар тузилди. Штаб аъзолари жойларда уюштирилаётган савдо ишларини назорат қилиб борадилар.

30 март куни қабристонларда ва бошқа жамоат жойларида боғ ва томорқаларда ишлатиладиган асбоблар савдоси кенг йўлга қўйилади. Маҳаллий органлар тавсиялари билан митинглар ва бошқа йиғилишлар ўтказиладиган қардошлик мозорлари, ёдгорликлар, мемориаллар ёнида озиқ-овқат, чанқовбосди ичимликлар, шарбатлар билан савдо қилинади.

□ ОБЛАСТЬ УМУМИЙ ОВҚАТЛАНИШ БОШҚАРМАСИ: Чирчиқ, Янгийўл, Бекобод, Олмалиқ, Ангрен шаҳарларидаги 40 та буфет ходимлари Хотира куни қатнашчилари хизматида бўлишади. Улар жами 11 минг 900 сўмлик кондитерлик ҳамда 9 минг сўмлик кулинария маҳсулотларини савдога олиб чиқиш учун тайёрлаб қўйишган. Халқ ҳашарлари уюштирилаётган ерларда салқин ичимликлар, шарбатлар, сут маҳсулотлари сотилади.

Умумий овқатланиш корхоналарининг калькуляторлари ҳам шу куни жойларда бўлишиб, реализация қилинаётган озиқ-овқат маҳсулотларининг сифатини назорат қилиб борадилар.

□ ОБЛАСТЬ МАТЛУБОТ ЖАМИЯТИ ПРАВЛЕНИЕСИ: 30 март куни эрта билан 90 та автодўкон саноат ва озиқ-овқат моллари билан, 30 та автофургон эса тайёр таомлар билан савдо қилиш учун йўлга чиқади. Қабристонларга яқин хўжалик моллари магазинлари лопатка, кетмон, челак, лейка, ҳаскаш, гулқайчи, теша, бўёқ, чўтка, арра каби кундалик рўзғорда зарур бўладиган моллар билан савдо қилади.

Умуман шу куни область матлубот жамиятлари 60 минг сўмлик саноат ва 20 минг сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари сотишни мўлжаллаб қўйишган.

● **ТОШКЕНТ шаҳрининг Парадлар хиёбонидаги Номаълум солдат қабри Хотира куни арафасида одамлар билан янада гавжум бўлмоқда. Шаҳарликлар ва меҳмонлар қабрга ҳар куни ўнлаб гулчамбарлар қўйишади. Шунингдек оила қураётган ёш келин-куёвларнинг Номаълум солдат қабрини зиёрат қилишлари яхши анъанага айланиб қолган.**

А. ЗУФАРОВ фотоси.

С А Д О Қ А Т

Р Е П О Р Т А Ж

Хотира куни арафасида бу ерда одамлар кўпайди. Мактаб ўқувчилари, пионер ва комсомоллар мемориал-музейга тўпланишиб, бугунги фаровон ҳаётимиз учун қурбон бўлган ота-боболаримизга ҳурмат билдириб, уларнинг эзгу ишлари ва табаррук номларини эслашмоқда. Уларга Оққўрғон район тарих ва ўлкашунослик мемориал-музейи ходимларидан Ш. Пўлатова, Н. Варюхина, А. Алиакбаровлар эзгу ишлари билан ҳаётда нурли из қолдирган табаррук кишиларнинг ҳаёти ҳақида сўзлаб беришмоқда.

— Болалар мемориал-музейни томоша қилиб, мактабда олган билимларини тўлдирмоқдалар, — дейди Ҳамза номли 6-ўрта мактаб тил ва адабиёт ўқитувчиси М. Ортиқова. — Негаки, бу ердан халқимизнинг Октябрь инқилобига қадар ва совет давридаги ҳаётини ифодаловчи хилма-хил экспонатлар жой олган.

Ҳа, мазкур музейни район тарихи ва бугунги қайноқ ҳаётининг ўзига хос кўзгуси дейиш мумкин. Бу ерда тўпланган ноёб экспонатлар оққўрғонлик меҳнат ва уруш ветеранлари, партия, давлат, совет, комсомол органларида фаол ишлаб, эл-юрт хизматида бўлган С. Сегизбоев, Й. Азимов, М. Қўлдошев, Т. Раҳмонов, А. Эшонқулов, А. Тошматов, С. Т. Боярский, М. Чачи, Р. Рисқулов, С. Бўриев сингари фидойи кишиларнинг амалга оширган улкан ишлари ва уларнинг номлари ҳамиша барҳаёт эканлигидан далолат беради.

Музейнинг Улуғ Ватан уруши даври бўлими эса барча совет кишилари қатори немис-фашист босқинчиларига қарши курашда мардлик ва жасорат намуналарини кўрсатган район баҳодирларининг ишларига бағишланган. Оловли жанггоҳларда душман билан юзма-юз олишган оққўрғонликдан фақат 4 минги юртимизга эсон-омон қайтгани, улар урушдан кейинги йилларда ҳам жасорат кўрсатиб меҳнат қилишганини билиб оламиз.

— Фаровон ҳаётимиз, она-Ватанимизнинг бахт-саодати йўлида курашган, жон ва тер тўккан ҳамда жон фидо қилган кишиларнинг ибратли ҳаётини пухта ўзлаштириш, бу қутлуғ анъаналарни яхши билиш ва уларга ҳамиша содиқ бўлиш — бугунги навқирон авлоднинг маънавий мулкидир, — дейди мемориал-музей директори Валижон Шерматов. — Шунинг учун ҳам республикамизда биринчи марта ўтказилаётган Хотира кунининг аҳамияти жуда катта. Биз бу кунни уюшқоқлик ва юқори савияда нишонлаш учун пухта ҳозирлик кўрдик. Уруш ва меҳнат ветеранлари — Э. Муҳаммедов, А. Гарипов, М. Ҳайдаров, З. Латипскийнинг қуролдошлари тўғрисидаги хотиралари асосида махсус кўргазма ташкил қилинди. Уларнинг фаолиятини акс эттирувчи хилма-хил материаллар ўрин олди. Бу кишиларни район меҳнаткашлари жуда яхши билишади. Улар Улуғ Ватан урушида фаол иштирок этиб, юртимизга ғалаба билан қайтишгач, халқ хўжалигининг турли соҳаларида самарали меҳнат қилишган. Ёш авлодни ватанпарварлик руҳида тарбиялашда, ота-боболаримизнинг ҳаёт синовларидан ўтган шонли анъаналарини меҳнаткашлар ўртасида кенг тарғиб қилишда ветеранлар босиб ўтган шонли йўл ҳаёт мактаби бўлиб қолган.

Хотира кунида биз томошабинлар учун махсус лекция, суҳбат ва учрашувлар уюштирамиз, кинозалимизда ҳужжатли ленталар намойиш қиламиз...

Шу кунларда мемориал-музей билан танишаётган навқирон авлод вакиллари, янги ҳаётга қадам қўяётган келин-куёвлар баланд тепаликда бунёд этилган мотамсаро она ҳайкали пойига муаттар гуллар қўяр эканлар, бугунги бахтли ҳаётимиз учун курашган табаррук кишиларга садоқат изҳор қилмоқдалар, улар хотирасини ҳурмат билан ёдга олмоқдалар.

Р. ҒАНИЕВ.

Отани эслаб

МАҲАЛЛАМИЗ Ўзбекистоннинг биринчи президенти, халқ қалбидан чуқур жой олган Йўлдош ота Охунбобоев номи билан аталади. Отанинг эл-юрт ишига фидойилиги, заҳматкашлиги, ҳалол ва камтарлиги ҳамиша ҳурмат-эҳтиром ва ҳаяжон билан эсга олинади.

Биз республикамизда биринчи марта ўтаётган Хотира кунини нишонлашни Й. Охунбобоевнинг ҳайкали пойига гулчамбарлар қўйиб, унинг порлоқ хотирасини ёдга олишдан бошлашга аҳд қилганмиз. Аслида 30 мартга мўлжаллаб тузилган тадбирларимиз ранг-баранг. Уни бутун маҳалла аҳли оммавий-тарбиявий ишлар марказига айланган чойхонамизда ўтказилган йиғилишда қизғин маъқуллаб, тасдиқлашган.

«Камолон» қабристонида Октябрь райони меҳнаткашлари иштирокида ўтказиладиган митингда маҳалладагилар номидан уруш ва меҳнат ветеранлари Мурод Хўжаев, Убайдулла Турғунов, Абдулла Зоиров, Абдураҳмон Абровов ва бошқа актив ёшлар иштирок этадилар. Митингдан сўнг кексаю-ёш ҳамма ҳашарга чиқиб, қабристонни тартибга келтирамиз, ободонлаштирамиз. Кўплаб мевали ва манзарали дарахт, анвойи гул кўчатлари ўтқазамиз.

М. ҒОФУРОВ,
Тошкентдаги Й. Охунбобоев номли маҳалла комитети секретари.

Редактор **Н. НАСИМОВ.**

Р. — 08665. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64664. Б. 1573. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12